

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W KIELCACH

LKI.411.3.1.2024

Pan
Piotr Łojek
Świętokrzyski Kurator Oświaty

Kuratorium Oświaty w Kielcach
aleja IX Wieków Kielc 3,
25-516 Kielce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/003/LKI Realizacja szkolenia strzeleckiego oraz nauki udzielania pierwszej pomocy w szkołach województwa świętokrzyskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kuratorium Oświaty w Kielcach, aleja IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce (dalej: Kuratorium)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Łojek, Świętokrzyski Kurator Oświaty (dalej: Kurator) od 19 marca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki pełnili również Andrzej Jakubiec (27 grudnia 2023 r. – 18 marca 2024 r.) i Kazimierz Mądzik (7 marca 2016 r. – 26 grudnia 2023 r.).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wdrażanie zmian dotyczących edukacji obronnej i nauczania pierwszej pomocy. 2. Nadzór pedagogiczny nad nauczaniem edukacji dla bezpieczeństwa i pierwszej pomocy.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2022/2023-2024/2025 (do czasu zakończenia kontroli) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających związek z ustaleniami dotyczącymi okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontrolerzy	1. Violetta Nowak, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LKI/89/2024 z 13 sierpnia 2024 r. 2. Łukasz Nowakowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/90/2024 z 13 sierpnia 2024 r.

(akta kontroli str.1-11)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach szkolnych 2022/2023-2023/2024 Świętokrzyski Kurator Oświaty podejmował działania mające na celu wdrożenie zmian w nauczaniu edukacji dla bezpieczeństwa i pierwszej pomocy w publicznych szkołach województwa świętokrzyskiego, lecz nie w pełni prawidłowo kontrolował i wspierał wprowadzenie tych zmian.

W Kuratorium określono czynniki ryzyka towarzyszące zmianom wynikającym z rozporządzeń Ministra Edukacji i Nauki z 2022 r. zmieniających rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły II stopnia oraz szkoły podstawowej i szkoły branżowej I stopnia³. W Kuratorium stwierdzono, że mogą wystąpić trudności wynikające z obaw dyrektorów szkół związanych z nowymi obowiązkami, niedostatku nauczycieli o odpowiednich kwalifikacjach, konieczności dostosowania organizacji nauczania edukacji dla bezpieczeństwa (EdB) do zaleceń zawartych w przepisach, umożliwienia nauczycielom udziału w szkoleniach dających uprawnienia do nauczania pierwszej pomocy, a także z braku doradcy metodycznego w zakresie EdB.

Zarządzanie zidentyfikowanymi ryzykami nie było prowadzone w pełni prawidłowo, gdyż nie dołożono należytej staranności, by uzyskać rzetelne dane dotyczące liczby dostępnych strzelnic szkolnych i tzw. *strzelnic powiatowych* (utworzonych w ramach projektu finansowanego przez Ministra Obrony Narodowej pn. *Strzelnica w powiecie*) oraz liczby nauczycieli, którzy mogli prowadzić zajęcia z pierwszej pomocy w szkołach. Wynikało to z nieprowadzenia w Kuratorium w pełni skutecznej weryfikacji kompletności i poprawności danych wprowadzonych przez szkoły do Systemu Informacji Oświatowej. W efekcie raporty generowane z tego systemu na koniec 2022 r. i 2023 r. nie były prawidłowe. Nie zawierały bowiem informacji o nowych strzelnicach utworzonych w trzech powiatach, a stan wykazanych strzelnic był zawyżony o odpowiednio – 19 i pięć obiektów.

Na skutek tej nieprawidłowości Świętokrzyski Kurator Oświaty nie dysponował danymi warunkującymi sprawowanie prawidłowego nadzoru pedagogicznego nad wdrożeniem zmian w nauczaniu EdB. Dotyczyło to tempa ich wprowadzania, gdyż szkoły ponadpodstawowe z powiatów, na terenie których funkcjonowały strzelnice szkolne lub *strzelnice powiatowe* były zobowiązane do prowadzenia praktycznego szkolenia strzeleckiego już w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024, pozostałe szkoły dopiero od roku szkolnego 2024/2025. Wyniki kontroli wskazują, że w roku szkolnym 2022/2023 – uczniowie z 30 publicznych liceów, techników i szkół branżowych I stopnia nie zrealizowali praktycznego szkolenia strzeleckiego w ramach EdB, a w roku szkolnym 2023/2024 – z 57 takich szkół, mimo że szkoły te miały dostęp do *strzelnic powiatowych*.

Świętokrzyski Kurator Oświaty nie uwzględniał zagadnień związanych z nauczaniem edukacji dla bezpieczeństwa i udzielania pierwszej pomocy w planach nadzoru pedagogicznego, na lata szkolne 2022/2023 i 2023/2024, gdyż nie wynikało to ze zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie. W procesie opiniowania arkuszy organizacji publicznych przedszkoli, szkół i placówek, Świętokrzyski Kurator Oświaty

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Tj. rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 1705) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z 1 sierpnia 2022 r. zmieniającego rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 1717).

nie skorzystał z możliwości dokonania analizy uprawnień nauczycieli do prowadzenia zajęć z pierwszej pomocy, gdyż uznał, że takie badanie nie mieści się w zakresie oceny prawidłowości kwalifikacji nauczycieli do prowadzenia EdB.

Pomimo że treści programowe EdB wskazywały, iż wymagane jest prowadzenie prawie połowy zajęć w formie ćwiczeń, a obowiązek podziału na grupy wynikał z § 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania⁴, Świętokrzyski Kurator Oświaty nie wskazywał dyrektorom takiej konieczności w ramach prowadzonego nadzoru pedagogicznego i pozytywnie opiniował arkusze organizacji szkół, w których zaplanowano realizację zajęć EdB dla całych klas, bez podziału ich na mniejsze grupy. W roku szkolnym 2024/2025 w arkuszach organizacji większości ponadpodstawowych szkół publicznych funkcjonujących w województwie świętokrzyskim (71%) nie planowano realizacji w podziale na grupy tej części zajęć EdB, która powinna być prowadzona w formie ćwiczeniowej⁵. W poddanej analizie próbie ośmiu szkół, tylko w dwóch szkołach w latach szkolnych 2023/2024 i 2024/2025 podziały takie zostały dokonane (25%).

Świętokrzyski Kurator Oświaty uwzględniał potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli EdB i zapewnił organizację odpowiednich szkoleń przez podległe placówki doskonalenia zawodowego, a także inne instytucje prowadzące szkolenia proobronne i z zakresu pierwszej pomocy. Nie zapewniono jednak nauczycielom EdB wsparcia nauczyciela metodyka, gdyż potrzeby w tym zakresie nie były, zdaniem Kuratora, wyrażnie artykułowane przez środowisko nauczycielskie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wdrażanie zmian dotyczących edukacji obronnej i nauczania pierwszej pomocy

Opis stanu faktycznego

Przed rozpoczęciem roku szkolnego 2022/2023 Dariusz Piontkowski, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki skierował do kuratorów oświaty pismo dotyczące m.in. zmiany (od 1 września 2022 r.) podstawy programowej przedmiotu EdB, realizowanego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych⁷. Wcześniej informacje dotyczące planowanych i wprowadzonych zmian udostępniono także na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki (od 1 stycznia 2024 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej⁸ dalej: MEN)⁹.

W piśmie tym zwrócono uwagę kuratorom, że zgodnie z § 1 pkt 1 lit b, c i e rozporządzeń Ministra Edukacji i Nauki z 2022 r. zmieniających rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły II stopnia oraz szkoły podstawowej i szkoły branżowej I stopnia, podstawa programowa EdB w szkołach ponadpodstawowych została wzbogacona o zagadnienia dotyczące edukacji

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. poz. 781) oraz uchylone z dniem 1 września 2024 r. rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2024 r. poz. 80).

⁵ Przy czym w połowie tych szkół klasy miały niską liczebność.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Pismo nr DKOPP-DKOPP.072.1.2022 z 22 sierpnia 2022 r., wcześniejszej skierowano pismo dotyczące proponowanych zmian (nr DPNP-DPNP.072.1.2022.MS z 4 maja 2022 r.).

⁸ Utworzone z dniem 1 stycznia 2024 r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2023 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej (Dz. U. poz. 2694).

⁹ <https://www.gov.pl/web/edukacja/zmiany-w-edukacji-dla-bezpieczenstwa-w-szkolach-podstawowych-i-ponadpodstawowych--projekty-rozporzadzen-skierowane-do-konsultacji-i-uzgodnien> (25 maja 2022 r.); <https://www.gov.pl/web/edukacja/edukacja-dla-bezpieczenstwa--rozporzadzenia-podpisane> (2 sierpnia 2022 r.). [dostęp 19 września 2024 r.].

obronnej. Przewidziano realizację dodatkowych zagadnień dotyczących: (1) reagowania w sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi (tzw. survivalu, w tym miejsca schronienia); (2) zasad udzielania pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia zagrożenia z użyciem broni konwencjonalnej, (3) cyberbezpieczeństwa w wymiarze wojskowym oraz (4) szkolenia strzeleckiego uczniów. W ramach tej ostatniej grupy zagadnień uczeń powinien uzyskać umiejętności: składania i rozkładania broni oraz wykonać strzelanie z wykorzystaniem: broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej (ASG), strzelnic wirtualnych albo laserowych. Realizacja szkolenia strzeleckiego w szkole ponadpodstawowej bazowała na wstępnym przygotowaniu ucznia do realizacji tych zagadnień, przewidzianej w ramach zajęć EdB w szkole podstawowej¹⁰.

Jednocześnie wskazano, że zgodnie z § 2 ww. rozporządzeń:

- od roku szkolnego 2024/2025 wszystkie szkoły zostały zobowiązane do prowadzenia praktycznego szkolenia strzeleckiego, tj. nauki wykonywania przez ucznia strzelania z wykorzystaniem broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej (ASG);
- w przypadku liceów ogólnokształcących, techników i szkół branżowych I stopnia, które na terenie danego powiatu mają dostęp do broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej (ASG), strzelnic wirtualnych albo laserowych – wymóg ten jest realizowany od roku szkolnego 2022/2023;
- w przypadku szkół, które nie mają dostępu na terenie powiatu do broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej (ASG), strzelnic wirtualnych albo laserowych – wymóg ten jest realizowany w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 w miarę istniejących możliwości.

Zgodnie z zaleceniami MEN szkolenie strzeleckie powinno być realizowane przy użyciu środków własnych szkoły, jednostki samorządu lokalnego jak również poprzez wykorzystanie strzelnic znajdujących się w posiadaniu innych podmiotów (na zasadzie porozumienia), w tym *strzelnic powiatowych*. Kurator został zobowiązany do przesłania (do 1 grudnia 2022 r.) informacji na temat dotychczas zorganizowanych, przez podległe mu placówki doskonalenia zawodowego, szkoleń dla nauczycieli EdB, a także szkoleń planowanych na następne miesiące¹¹. Kurator w terminie przesłał wymaganą odpowiedź.

(akta kontroli str.14-18)

Kurator wyjaśnił: *W latach 2022-2024 Ministerstwo Edukacji i Nauki nie zwracało się do Kuratorium o przedstawienie analiz dotyczących skali potrzeb związanych z przygotowaniem zmian w nauczaniu edukacji dla bezpieczeństwa (EdB) i nauczania pierwszej pomocy w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.*

(akta kontroli str. 942)

W Kuratorium prowadzono rozpoznanie skali potrzeb związanych z przygotowaniem zmian w nauczaniu EdB, w tym nauczania pierwszej pomocy w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych poprzez:

- analizę potrzeb w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli i zapewnienie organizacji odpowiednich szkoleń w tym zakresie przez placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli podległe Kuratorowi;
- określenie liczby dostępnych strzelnic;
- poruszanie ww. problematyki w trakcie narad z dyrektorami szkół.

¹⁰ Zgodnie z rozporządzeniem zmieniającym podstawę programową kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i branżowych I stopnia, w podstawie programowej EdB w szkołach podstawowych wprowadzono *Przygotowanie do szkolenia strzeleckiego* obejmujące m.in. zasady bezpiecznego i efektywnego posługiwania się bronią strzelecką; budowę broni, postawy strzeleckie, zgrywanie przyrządów celowniczych, regulację oddechu w czasie składania się do strzału.

¹¹ MEN we wcześniejszym piśmie (z 10 czerwca 2022 r.) poinformował kuratorów o konieczności przeprowadzenia takich szkoleń jeszcze w 2022 r.

Dyrektor Wydziału Nadzoru Pedagogicznego (WNP) oświadczyła, że w trakcie narad, konferencji, seminariów oraz konsultacji w formie stacjonarnej i telefonicznej *poruszane były problemy związane m.in. z potrzebą: zwiększenia wsparcia finansowego na udział nauczycieli w szkoleniach związanych z udzielaniem pierwszej pomocy przedmedycznej, zapewnienia warunków bazowych do realizacji podstawy programowej, w tym wyposażenia w wymagane pomoce dydaktyczne, dostosowanie sal lekcyjnych.* Dyrektor stwierdziła również: *Doskonalenie nauczycieli organizowane w latach 2022-2024 uwzględniało problemy i zagadnienia związane z przygotowaniem kadr oświatowych do (...) wdrażania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa.(...) Istotnym źródłem informacji dotyczących liczby dostępnych strzelnic jest analiza danych zawartych w Systemie Informacji Oświatowej, zgodnie z którą w 24 szkołach w województwie utworzono strzelnice. Proces wdrażania zmian w nauczaniu edukacji dla bezpieczeństwa i nauczania pierwszej pomocy w szkołach poprzedzony był identyfikacją zewnętrznych i wewnętrznych czynników ryzyka.*

Do zewnętrznych źródeł ryzyka Dyrektor WNP zaliczyła: obawy dyrektorów dotyczące wdrażania zmiany, zatrudnienie nauczycieli z odpowiednimi kwalifikacjami, dostosowanie organizacji nauczania EdB do zalecanych sposobów organizacji zajęć, konieczność przygotowania materiałów metodycznych i umożliwienie nauczycielom udziału w szkoleniach dających uprawnienia do nauczania pierwszej pomocy. Wśród wewnętrznych czynników ryzyka Dyrektor WNP wskazała: rotację kadry wizytatorów oraz trudności w znalezieniu doradcy metodycznego w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 24-27)

W ramach zarządzania ww. czynnikami ryzyka w Kuratorium przewidywano m.in.: przekazanie dyrektorom szkół podczas narad inauguracyjnych rok szkolny informacji o zmianach edukacji dla bezpieczeństwa, organizowanie tematycznych szkoleń skierowanych do dyrektorów szkół, a także indywidualnych konsultacji dla dyrektorów szkół i nauczycieli, uwzględnienie tematyki edukacji dla bezpieczeństwa w czynnościach podejmowanych w ramach wspomagania szkół, włączenie zagadnień dotyczących zmian w podstawie programowej dla przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa do programu narad i spotkań dla wizytatorów.

(akta kontroli str. 25-26)

Jak wynika z uzyskanych wyjaśnień, Kuratorium dysponowało informacjami dotyczącymi liczby strzelnic funkcjonujących w szkołach według stanu na koniec 2022 r. i 2023 r., na podstawie raportów wygenerowanych z Systemu Informacji Oświatowej (SIO)¹². Szkoły były zobowiązane do wprowadzania do 15 stycznia informacji o strzelnicach funkcjonujących w szkołach według stanu na koniec IV kwartału roku poprzedniego (w module: *Infrastruktura/ Wyposażenie/urządzenia sportowo-rekreacyjne*), przy czym w zespołach szkół, czy jednostkach złożonych dane dotyczące tych obiektów powinny być wprowadzone z poziomu podmiotu nadrzędnego¹³. W SIO wprowadzono także możliwość ewidencjonowania obiektów sportowych (w tym strzelnic) niebędących w dyspozycji szkoły/placówki, z których

¹² Podstawy prawne funkcjonowania SIO określa ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz.U. z 2024 r., poz. 152, z zm.) dalej: ustawa o SIO oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych dziedzinowych gromadzonych w systemie informacji oświatowej oraz terminów przekazywania niektórych danych do bazy danych systemu informacji oświatowej; dalej: rozporządzenie o danych SIO (Dz. U. z 2024 poz.83, ze zm.).

¹³ Dane o wyposażeniu szkoły lub placówki oświatowej gromadzone są na podstawie art. 8 pkt 1 lit. c ustawy, według kategorii uszczegółowionych w § 3 pkt 4 lit. a i lit. b. Zgodnie z § 31 ust. 1 pkt 1 lit. b tire czwarte rozporządzenia dane o wyposażeniu przekazuje się do dnia 10 stycznia każdego roku kalendarzowego.

korzystali uczniowie w poprzednim roku szkolnym (moduł: *Infrastruktura/ Wyposażenie /obiekty sportowe niebędące w dyspozycji szkoły*)¹⁴.

Raporty SIO według stanu na 31 grudnia 2022 r. i na 31 grudnia 2023 r. wskazywały, że w województwie funkcjonowało odpowiednio: 39 strzelnic i 26 strzelnic będących w dyspozycji szkół.

Z analizy ww. danych, informacji o strzelnicach powiatowych funkcjonujących w województwie świętokrzyskim¹⁵, wynikało że:

- 1) w odniesieniu do niektórych wymienionych tam obiektów dane te nie były w pełni rzetelne, co wynikało z błędnego zamieszczenia w ww. wykazie 19 strzelnic w 2022 r. i pięciu w 2023 r. oraz nieuwzględnienia trzech innych, a mianowicie wykazano w SIO:
 - w 2022 r. i 2023 r. dwie strzelnice funkcjonujące w niepublicznych szkołach *Uniwerek* w Końskich, co nie było zgodne ze stanem faktycznym;
 - w 2022 r. trzy, a w 2023 r. cztery strzelnice w niepublicznych szkołach zlokalizowanych pod tym samym adresem (Technikum im. T. Kościuszki Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Ostrowcu Świętokrzyskim, szkoła branżowa I stopnia i medyczna szkoła policealna oraz szkoła policealna), mimo że szkoły te korzystały z jednej strzelnicy;
 - w 2022 r. pięć strzelnic w Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich (szkoła podstawowa i przedszkole), mimo że szkoła dysponowała jedną strzelnicą pneumatyczną (zmieniono zapis w 2023 r.);
 - w 2022 r. pięć strzelnic w Niepublicznej Szkole Szkolenia Obronnego „Świt” w Starachowicach – co nie było zgodne ze stanem faktycznym;
 - w 2022 r. cztery w Zespole Szkół nr 3 im. Stanisława Staszica we Włoszczowie, (w 2023 r. jedną) mimo że znajdująca się na terenie szkoły należy do Ligi Obrony Kraju;
 - w 2022 r. jedna strzelnica w przedszkolu w Wodzisławiu (wprowadzona pomyłkowo);
 - w 2022 r. trzy strzelnice w Niepublicznym Technikum im. Wojska Polskiego w Starachowicach Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach, w 2023 r. zmieniono zapis na jedną strzelnicę (wirtualną);
 - nie wykazano trzech strzelnic powiatowych funkcjonujących w Zespole Szkół Transportowo-Mechatronicznych w Skarżysku-Kamiennie (od 2022 r.), Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Końskich (od 2023 r.), Zespole Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Sandomierzu (od 2023 r.);
- 2) prawidłowo uwzględniono w zestawieniu strzelnice powiatowe mieszczące się w: w Zespole Szkół nr 1 w Opatowie (od 2022 r.); Liceum Ogólnokształcącym nr II w Ostrowcu Świętokrzyskim (od 2023 r.), Powiatowym Zespole Szkół w Łopusznie (od 2023 r.), Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli (od 2023 r.), Liceum Ogólnokształcącym im. Ks. Kardynała S. Wyszyńskiego w Staszowie (od 2022 r.); Zespole Szkół w Wodzisławiu (od 2023 r.);
- 3) prawidłowo uwzględniono siedem strzelnic kulowych i pneumatycznych mieszczących się w: Zespole Szkół w Odonowie (dwie strzelnice od 2022 r.), Powiatowym Zespole Szkół w Bodzentynie (od 2022 r.), Zespole Placówek Oświatowych Nr 2 w Kielcach, Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Sobkowie; Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Staszowie, w Centrum Kształcenia Zawodowego w Busku Zdroju (placówka niepubliczna);

¹⁴ Dane dotyczące rodzaju i liczby obiektów sportowych i rekreacyjnych niebędących w dyspozycji szkoły i placówki oświatowej, z których w poprzednim roku szkolnym korzystali uczniowie szkoły lub placówki oświatowej w ramach zajęć organizowanych przez szkołę lub placówkę oświatową, gromadzone są w SIO na podstawie w § 3 pkt 3 rozporządzenia w sprawie danych SIO.

¹⁵ <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/konkurs-strzelnica-w-powiecie> [dostęp 8 października 2024 r.].

- 4) zestawienie zawierało informacje o innych strzelnicach wirtualnych funkcjonujących w województwie, w tym w Niepublicznej Placówce Kształcenia Ustawicznego „Passa” w Kielcach (realizującej pozaszkolne formy kształcenia) oraz w Zespole Szkół Leśnych w Zagnańsku¹⁶;

Niektóre nierzetelne dane dotyczące strzelnic wykazanych w 2022 r. zostały w następnym roku przez te jednostki skorygowane. Dane wykazane na 2022 r. i na 2023 r. nie były rzetelne, a do czasu kontroli NIK Kurator nie wnioskował o korektę danych dotyczących liczby strzelnic na koniec 2023 r., co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Zgodnie z art. 111 ust. 3, 4 i 6 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej¹⁷, Kurator obowiązany jest do sprawdzania poprawności danych przekazywanych z innych baz danych oświatowych z danymi uzyskanymi w ramach nadzoru sprawowanego na podstawie odrębnych przepisów, a w przypadku stwierdzenia odpowiednio niekompletności lub niepoprawności danych przekazanych z innych baz danych oświatowych lub powzięcia wątpliwości co do ich zgodności ze stanem faktycznym, obowiązany jest niezwłocznie powiadomić o stwierdzonych nieprawidłowościach podmiot, który wprowadził te dane do bazy danych oświatowych.

(akta kontroli str. 181-184)

Analiza dostępnych danych wskazuje, że w województwie na koniec 2023 r. funkcjonowało 18 strzelnic w 15 szkołach i placówkach publicznych (i cztery w czterech szkołach niepublicznych lub jednostkach złożonych), w tym w poszczególnych powiatach:

- w Kielcach jedna strzelnica pneumatyczna w szkole publicznej i jedna w szkole niepublicznej; na terenie innej szkoły funkcjonowała strzelnica Akademickiego Związku Sportowego Politechniki Świętokrzyskiej;
- w powiecie kieleckim: cztery strzelnice, dwie wirtualne (jedna z nich w Centrum Edukacji w Wólce Milanowskiej¹⁸) i dwie pneumatyczne;
- w powiecie jędrzejowskim: trzy strzelnice (w tym jedna wirtualna);
- powiat konecki: jedna strzelnica (wirtualna);
- powiat opatowski: jedna strzelnica (wirtualna);
- powiat ostrowiecki: jedna wirtualna (oraz jedna w jednostce złożonej z czterech szkół niepublicznych);
- powiat pińczowski: jedna strzelnica wirtualna;
- powiat skarżyski: jedna strzelnica wirtualna;
- powiat sandomierski: jedna strzelnica wirtualna;
- powiat starachowicki: dwie strzelnice pneumatyczna i wirtualna (oraz w szkole niepublicznej dwie strzelnice);
- powiat staszowski: trzy strzelnice (wirtualna, kulowa i pneumatyczna)
- powiat kazimierski: dwie strzelnice pneumatyczne;
- powiat włoszczowski: brak strzelnic (w jednej szkole funkcjonowała strzelnica LOK);
- w powiecie buskim – brak strzelnic.

(akta kontroli str.412-415)

W okresie objętym kontrolą obowiązywał regulamin organizacyjny Kuratorium (dalej Regulamin) wprowadzony zarządzeniem 357/2019 Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty z 16 września 2019 r. ze zmianami¹⁹ (dalej Regulamin z 2019 r.) oraz

¹⁶ W tej szkole podległej Ministrowi Środowiska funkcjonuje strzelnica o specyficznym profilu (myśliwska).

¹⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 152, ze zm.; dalej ustawa o SIO.

¹⁸ Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach.

¹⁹ Wprowadzonymi zarządzeniami nr 8/2020 z 7 lutego 2020 r., nr 28/2020 z 28 maja 2020 r.; nr 147/2021 z 18 listopada 2021 r.; nr 453/2022 z 21 września 2022 r.; nr 25/2023 z 10 marca 2023 r.

regulamin organizacyjny ustalony zarządzeniem nr 111/2024 Kuratora z 5 lipca 2024 r.²⁰ (dalej Regulamin z 2024 r.).

Następujące komórki organizacyjne Kuratorium były kierowane bezpośrednio przez Kuratora: Wydział Nadzoru Pedagogicznego i Strategii (od 10 lipca 2024 r. Wydział Nadzoru Pedagogicznego); Zespół Obsługi Prawnej, Wydział Finansowo-Administracyjny i Spraw Socjalnych (od 10 lipca 2024 r. Wydział Finansowy, Kadr i Spraw Socjalnych), Samodzielne stanowisko ds. obronnych i informacji niejawnych oraz Inspektor Ochrony Danych. Wydział Organizacji i Rozwoju Edukacji (od 10 lipca 2024 r. wydzielono Wydział Rozwoju Edukacji i Pragmatyki Zawodowej – WRE – oraz Wydział Organizacyjny – WO) kierowany był przez Wicekuratora.

Działania związane z badanym obszarem leżały głównie w gestii WNP. Zgodnie bowiem z § 12 Regulaminu z 2019 r. (§ 11 Regulaminu z 2024 r.) do zadań WNP należało m.in.: opracowywanie na każdy rok szkolny planu nadzoru pedagogicznego, podanie go do publicznej wiadomości i dostosowanie w przypadku wprowadzonych zmian; sprawowanie nadzoru pedagogicznego; udzielanie pomocy szkołom i placówkom, a także nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych; wsparcie merytoryczne konferencji i porad dla dyrektorów szkół; koordynacja spraw związanych z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży w szkołach; opiniowanie planów pracy publicznych placówek doskonalenia nauczycieli; opiniowanie arkuszy organizacji szkół oraz zmian do tych arkuszy, koordynowanie działań sieci z zakresu doradztwa metodycznego, przygotowanie, a także koordynowanie i prowadzenie spraw z zakresu skarg i wniosków, gromadzenie dokumentacji i prowadzenie rejestru (od 10 lipca 2024 r. zadanie to sformułowano inaczej, tj. *rozpatrywanie skarg i wniosków oraz prowadzenie rejestru*).

Do zadań WRE i WO (§ 13 Regulaminu z 2019 r. i § 12 i 13 Regulaminu z 2024 r.) należało m.in. rozpatrywanie spraw związanych z kwalifikacjami wymaganymi od nauczycieli do zajmowania poszczególnych stanowisk (do 10 lipca 2024 r. także badanie potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego), prowadzenie spraw związanych z organizacją i przebiegiem konkursów przedmiotowych, interdyscyplinarnych, olimpiad, turniejów sportowych i innych; prowadzenie baz danych w Systemie Informacji Oświatowej (SIO).

(akta kontroli str. 28-156, 159-165)

W związku z wprowadzeniem od roku szkolnego 2022/2023 zmiany podstawy programowej EdB oraz zakresu pierwszej pomocy Świętokrzyski Kurator Oświaty nie dokonywał szczególnych zmian kadrowych poza wyznaczeniem wizytatora p. Ł. M. jako osoby odpowiedzialnej za zadania związane z obronnością.

(akta kontroli str. 944)

W § 16 ust. 2 Regulaminu z 2019 r. (§ 16 ust. 1 Regulaminu z 2024 r.) wskazano zadania realizowane w ramach *Stanowiska ds. obronnych i informacji niejawnych*. Zakres czynności przewidziany dla tego stanowiska obejmował: (1) planowanie i realizacja zadań Kuratora związanych z obronnością państwa, (2) gromadzenie dokumentacji w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa, dotyczącej koordynacji realizacji zadań na terenie województwa, (3) współpraca z właściwymi jednostkami i komórkami organizacyjnymi służb ochrony państwa oraz informowanie na bieżąco Kuratora o przebiegu tej współpracy, (4) organizowanie zawodów, spartakiad i innych przedsięwzięć o charakterze sportowo-obronnym i patriotycznym, (5) współdziałanie z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach oraz organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach obronnych, (6) sporządzanie planów obronnych, organizowanie szkoleń

²⁰ Regulaminy te zostały zatwierdzone przez Wojewodę Świętokrzyskiego 16 września 2019 r. i 10 lipca 2024 r.

oraz prowadzenie obowiązującej ewidencji w tym zakresie w Kuratorium, (7) opracowanie oraz bieżące aktualizowanie dokumentacji obrony cywilnej, organizowanie i prowadzenie szkoleń formacji obrony cywilnej, a także szkoleń pracowników z zakresu powszechnej samoobrony w Kuratorium, (8) nadzór nad realizacją zadań wynikających z polityki bezpieczeństwa w Kuratorium, (9) prowadzenie spraw dotyczących obiegu, przechowywania i ewidencji informacji niejawnych o klauzuli „zastrzeżone” oraz realizacja innych zadań ustalonych w Instrukcji określającej sposób i tryb przetwarzania informacji niejawnych, a także inne zadania zlecone przez Kuratora. Zakres czynności wizytatora Ł. M. obejmował większość zadań określonych dla *Stanowiska ds. obronnych i informacji niejawnych*. Nie uwzględniono w nim jednak zadania nr (2) i (4) (tj. *gromadzenie dokumentacji w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa, dotyczącej koordynacji realizacji zadań na terenie województwa, a także organizowanie zawodów, spartakiad i innych przedsięwzięć o charakterze sportowo-obronnym i patriotycznym*) kluczowych dla zakresu przedmiotowego niniejszej kontroli. Nie powierzono ww. zadań innemu pracownikowi, a wyniki kontroli wskazują, że p. Ł. M. zdania te wykonywał, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 28-162)

Pracownicy WNP uczestniczyli w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 w odpowiednio 16, 59 i 18 szkoleniach dotyczących ogólnie pojętych zagadnień z zakresu bezpieczeństwa nauczycieli i uczniów w szkole, bezpieczeństwa przeciwpożarowego, cyberbezpieczeństwa, promocji zdrowia, edukacji włączającej, zmian w prawie oświatowym, ochrony danych osobowych, poprawy umiejętności komunikacji interpersonalnej w szkole, mediacji w szkole. Pracownik realizujący zadania w ramach stanowiska ds. obronnych i informacji niejawnych ukończył w 2023 r. *Kurs obronny* zorganizowany przez Ministra Obrony Narodowej²¹.

(akta kontroli str. 166-172)

Zgodnie z *Wykazem szkół i placówek nad którymi Kurator sprawuje nadzór pedagogiczny*, stanowiącym załącznik do Regulaminu z 2024 r. w województwie świętokrzyskim funkcjonowało ogółem 320 publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych, tj. 203 technika i licea (w tym 127 publicznych); 83 szkoły branżowe I stopnia (w tym 64 publiczne) oraz 34 szkoły branżowe II stopnia.

W wykazie tym uwzględniono także szkoły prowadzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministra Klimatu i Środowiska, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w których zgodnie z art. 53 ust. 1 i 2 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe²², nadzór pedagogiczny, sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, minister właściwy do spraw rolnictwa – nadzór pedagogiczny nad publicznymi szkołami rolniczymi, minister właściwy do spraw środowiska – nad publicznymi szkołami leśnymi. Świętokrzyski Kurator Oświaty sprawuje bowiem nadzór nad tymi szkołami w zakresie nauczania przedmiotów ogólnokształcących zgodnie z art. 53 ust. 4 Prawa oświatowego.

Analiza Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych²³ wskazały, że w 18 publicznych szkołach branżowych I stopnia nie dokonywano w ostatnich latach szkolnych naboru, stąd w dalszych analizach zostanie uwzględnionych 46 tych szkół branżowych.

(akta kontroli str. 412-416)

Akcję informacyjną, dotyczącą sposobu wdrożenia od roku szkolnego 2022/2023 zmian w nauczaniu edukacji dla bezpieczeństwa rozpoczęto w listopadzie 2022 r. w ramach współorganizowanej przez Kuratora konferencji pn. *My młode pokolenie* –

²¹ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 31 października 2022 r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz. U. poz. 2348).

²² Dz. U. z 2024 r. poz. 737, ze zm.

²³ <https://rspo.gov.pl/> [dostęp 24 września 2024 r.].

Tobie Ojczyzno skierowanej do nauczycieli i dyrektorów szkół, w ramach której pracownik Kuratorium przedstawił prezentację pt. *Zmiany w programie nauczania dotyczące edukacji dla bezpieczeństwa*. W ramach ww. prezentacji wskazano, że w przypadku wymagania dotyczącego wykonywania przez ucznia szkoły ponadpodstawowej strzelania z wykorzystaniem broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej, strzelnic wirtualnych lub laserowych przewidziano trwający dwa najbliższe lata szkolne okres przejściowy – wymóg ten będzie zatem obowiązkowy począwszy od roku szkolnego 2024/2025. W dalszej części prezentacji uszczegółowiono (zgodnie z obowiązującymi przepisami), że w szkołach, które na terenie danego powiatu mają dostęp do broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej, strzelnic wirtualnych albo laserowych, wymóg ten jest realizowany od roku szkolnego 2022/2023.

W ramach ww. konferencji zostały poruszone także następujące zagadnienia:

- w jaki sposób należy kształtować społeczną wiadomość o prawach i obowiązkach obywateli wobec ojczyzny; zasady współdziałania w przypadku mobilizacji wojskowej. Instruktaż dotyczący zmian w programie nauczania przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa w kontekście proobronnym zaprezentowany przez przedstawiciela Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach;
- instruktaż dotyczący zmian w programie EdB w kontekście cyberbezpieczeństwa – przedstawiony przez pracownika Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach;
- instruktaż dotyczący zmian w programie w kontekście działań ratowniczych – przedstawił pracownik Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach;
- prezentacja wirtualnej strzelnicy i omówienie treści programowych z wyszkolenia strzeleckiego realizowanych w ramach EdB oraz omówienie celów, założeń i działań realizowanych w ramach zadania publicznego *My młode pokolenie – Tobie Ojczyzno* realizowanego przez Stowarzyszenie Aktywności Zawodowej PASSA w Kielcach (dalej: SAZ Passa).

Uczestnicy konferencji otrzymali pakiet edukacyjny obejmujący: (1) *Proobronny film edukacyjny* (instruktaż na temat zasad organizacji bezpiecznego schronu zasad działania na polu walki, procedur działania w przypadku ataku uzbrojonego napastnika, zasad bezpiecznego obchodzenia się z bronią, wyszkolenia strzeleckiego, sygnałów ogłaszanych w przypadku alarmu bombowego); (2) broszury informacyjne w wersji papierowej i elektronicznej dotyczące ww. zagadnień.

(akta kontroli str. 185-194)

Zagadnienia dotyczące wprowadzenia zmian w nauczaniu EdB oraz kontynuacji programu *My młode pokolenie – Tobie Ojczyzno* przez SAZ Passa były także poruszone na konferencjach inaugurujących rok szkolny 2023/2024 (25, 29 i 30 sierpnia 2023 r.)

(akta kontroli str. 302-310)

Wojewoda Świętokrzyski zorganizował 6 czerwca 2024 r. wojewódzką konferencję pn. *Pierwsza pomoc przedmedyczna – w praktyce szkolnej* skierowaną do dyrektorów i nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek woj. świętokrzyskiego. W konferencji tej uczestniczył jako współorganizator także przedstawiciel Kuratorium. Tematyka konferencji była skierowana do wszystkich nauczycieli, obejmowała następujące zagadnienia: (1) bezpieczeństwo ratującego; (2) postępowanie w oparzeniach chemicznych i termicznych; (3) resuscytacja krążeniowo oddechowa i defibrylacja; (4) masywne krwawienia; (5) efektywna komunikacja jako wsparcie psychiczne.

(akta kontroli str. 335)

Placówki doskonalenia nauczycieli, podległe Świętokrzyskiemu Kuratorowi Oświaty organizowały szkolenia dla nauczycieli już od czerwca 2022 r. Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach (dalej: ŚCDN) przeprowadziło dwa

szkolenia (uczestniczyło w nich 60 nauczycieli); Samorządowy Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach (dalej: SODMiN) – jedno szkolenie (dla 32 nauczycieli); Powiatowy Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Busku-Zdroju (PODiD) – dwa szkolenia (dla 26 nauczycieli).

W Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach zorganizowano 7 czerwca 2023 r. szkolenie proobronne dla nauczycieli (w ramach opisanego wyżej projektu realizowanego przez SAZ Passa). Na podstawie umowy o współpracy (z 15 maja 2023 r.) podpisanej przez Kuratora z Prezesem Zarządu SAZ Passa, Kuratorium zobowiązało się do koordynowania wszelkich działań związanych z realizacją ww. szkolenia, zorganizowaniem naboru uczestników i powiadomienia ich o miejscu i czasie szkolenia. Na stronie internetowej Kuratorium zamieszczono informację o tym szkoleniu oraz formularz rekrutacyjny. Przyjęto zgłoszenia 80 nauczycieli do udziału w tym szkoleniu (z 74 szkół, w tym 20 ponadpodstawowych). Tematyka szkolenia dotyczyła szeroko pojętych zagadnień edukacji obronnej, w tym: (1) kształtowania społecznej świadomości o prawach i obowiązkach obywateli wobec Ojczyzny; (2) zasad współdziałania w przypadku mobilizacji wojskowej; (3) zasad bezpiecznego obchodzenia się z bronią, strzelanie; (4) zasad udzielania pierwszej pomocy; (5) zasad organizacji bezpiecznego schronienia w przypadku ataku uzbrojonego napastnika, ostrzału czy innego kryzysu.

Świętokrzyski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża zorganizował w wrześniu 2022 r. bezpłatny kurs z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy (finansowany ze środków Miasta Kielce) dla nauczycieli przedmiotów technicznych i zawodowych ze szkół kieleckich. W ramach jednego z cyklicznych szkoleń organizowanych przez Kuratorium dla dyrektorów szkół, przewidziano problematykę udzielania pierwszej pomocy w ramach postępowania powypadkowego w szkole.

(akta kontroli str. 195-222)

Świętokrzyski Kurator Oświaty skierował informacje do wszystkich organów prowadzących i dyrektorów szkół ponadpodstawowych o możliwości uczestniczenia 2 marca 2023 r. w spotkaniu on-line z przedstawicielami Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji oddział Zamiejscowy w Kielcach dotyczącym tworzenia oddziałów przygotowania wojskowego, konkursu *Strzelnica w Powiecie 2023*, możliwości przekazania mienia wojskowego dla organów prowadzących.

(akta kontroli str. 205-206, 299-300)

W Kuratorium zidentyfikowano przykłady dobrych praktyk związanych z umożliwieniem uczniom przeprowadzenie szkolenia strzeleckiego, współpracy z organizacjami proobronnymi, medycznymi, udziału w projektach systemowych, w tym:

- udział szkół w *Programie Upowszechniania Strzelectwa* na lata 2023-2025, którego głównym celem jest upowszechnianie aktywności fizycznej wśród młodzieży poprzez umożliwienie im udziału w strzeleckich zajęciach sportowych, które realizowane są na terenie szkoły. Program jest realizowany we współpracy z Akademickim Związkiem Sportowym, Ministerstwem Sportu i Turystyki i Ministerstwem Edukacji i Nauki (jako przykład podano realizację ww. współpracy przez klasy mundurowe o profilu policyjno-prawnym);
- organizacja wycieczek dla uczniów szkół ponadpodstawowych do jednostek Państwowej Straży Pożarnej i jednostek OSP, spotkania z przedstawicielami służb mundurowych;
- współpraca z Wojskowym Centrum Rekrutacji w Sandomierzu, Centralnym Wojskowym Centrum Rekrutacji oddział w Kielcach, Ośrodkiem Szkolenia Polygonowego „Dęba” w Nowej Dębie;
- uczniowie klas mundurowych (oddziałów przygotowania wojskowego oraz branżowych oddziałów wojskowych) odbywali szkolenia na poligonach wojskowych;

- udział uczniów w szkoleniach wojskowych w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w ramach projektu pn. *Trenuj z wojskiem*;
- organizacja zajęć edukacyjnych dla bezpieczeństwa z wykorzystaniem strzelnic wirtualnych utworzonych w szkołach w ramach konkursu Ministra Obrony Narodowej pn. *Strzelnica w powiecie*;
- udział uczniów klas mundurowych o profilu wojskowym w: eliminacjach do Strzeleckich Mistrzostw Polski oraz Ogólnopolskich Zawodach Klas Mundurowych w Ratownictwie Medycznym; Mistrzostwach Polski Klas Mundurowych i Organizacji Proobronnych organizowanych przez Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji w Warszawie, rejonowych i okręgowych Mistrzostwach Pierwszej Pomocy PCK.
- udział uczniów w Wojskowej Grze Terenowej; w XXIX wojewódzkim Konkursie Wiedzy o Bezpieczeństwie, Ratownictwie i Obronie Cywilnej, turnieju wiedzy o Wojsku Polskim *Ekstraklasa wojskowa*, zawodach *O Srebrne Muszkiety* oraz *Sprawni jak Żołnierze*, w Wojskowych Targach Służby i Pracy w Pińcowie, w Międzynarodowych Targach Przemysłu Obronnego w Kielcach;

(akta kontroli str. 223-230, 248-253, 257, 268, 274, 285, 945-948)

Tylko informacje zawarte w pierwszym i dwóch ostatnich tire były dostępne na stronie internetowej Kuratorium, a w sekcji dobre praktyki nie zostały zgłoszone i opublikowane działania dotyczące rozwijania umiejętności obronnych uczniów²⁴.

Kurator wyjaśnił: *Powyższe działania były popularyzowane przez szkoły je realizujące na ich stronach internetowych szkół, które je realizują. Kurator wyjaśnił także: Trudno zgodzić się ze stwierdzeniem, że „na stronie Kuratorium Oświaty w Kielcach nie zamieszczono kompletnych informacji na temat wdrażanych zmian w nauczaniu EdB i powszechnej edukacji z zakresu pierwszej pomocy”. Faktem jest, iż kompletność informacji dostrzeżona byłaby na stronie Kuratorium Oświaty w Kielcach w stosownej zakładce poświęconej wyłącznie zagadnieniu bezpieczeństwa i obronności. Jednakże, w miarę na bieżąco, na stronie Kuratorium Oświaty w Kielcach zamieszczane były zagadnienia związane z EdB, w tym zakresie udzielania pierwszej pomocy. Jednocześnie wskazujemy, że zamieszczenie linków tylko do strony MEN powoduje brak czytelności strony Kuratorium, która powinna zawierać informacje dla dyrektorów, nauczycieli, rodziców i uczniów województwa świętokrzyskiego.*

(akta kontroli str. 945, 948)

Kurator wskazał także, że w ramach realizowanego w szkołach doradztwa zawodowego, wskazywane były propozycje działań dotyczących problematyki nauki udzielania pierwszej pomocy, bezpiecznego zachowania się uczniów i adekwatnego reagowania w sytuacjach niebezpiecznych. Były one zamieszczane w corocznie opracowywanym w Kuratorium Świętokrzyskim *Kalendarium na rzecz rozwoju Systemu Doradztwa Zawodowego*.

(akta kontroli str. 337-378)

NIK stwierdza, że *System Doradztwa Edukacyjnego i Zawodowego w województwie świętokrzyskim* na rok szkolny 2022/2023 oraz ww. kalendaria na lata szkolne 2023/2024 i 2024/2025 zostały opublikowane na stronie Kuratorium odpowiednio 24 października 2022 r., 27 października 2023 r. i 24 października 2024 r.²⁵ Nie mogły więc być powszechnie wykorzystane do opracowania szkolnych programów realizacji doradztwa zawodowego, które zgodnie z § 4 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego²⁶ powinny być

²⁴ <https://kuratorium.kielce.pl/pl/nadzor-pedagogiczny/dobre-praktyki/szkola-ponadpodstawowa/> [dostęp 9 grudnia 2024 r.].

²⁵ <https://kuratorium.kielce.pl/65238/system-doradztwa-edukacyjnego-i-zawodowego-w-wojewodztwie-swietokrzyskim-rok-szkolny-2022-2023/>; <https://kuratorium.kielce.pl/79513/system-doradztwa-edukacyjnego-i-zawodowego-w-wojewodztwie-swietokrzyskim-rok-szkolny-2023-2024/>; <https://kuratorium.kielce.pl/96091/system-doradztwa-zawodowego-w-wojewodztwie-swietokrzyskim-rok-szkolny-2024-2025/> [dostęp 9 grudnia 2024 r.]

²⁶ Dz. U. poz. 325.

zatwierdzone przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, do 30 września każdego roku szkolnego.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Świętokrzyski Kurator Oświaty nie zweryfikował na podstawie raportów z SIO kompletności i poprawności danych wprowadzonych przez szkoły do bazy danych oświatowych, dotyczących strzelnic szkolnych (wykazywanych w grupie urządzeń rekreacyjno-sportowych) będących na ich wyposażeniu. Z raportów tych, wskazujących stan na 31 grudnia 2022 r. i 31 grudnia 2023 r.²⁷, wynikało, że w województwie świętokrzyskim szkoły miały dostęp do odpowiednio 39 i 26 strzelnic. Nie zamieszczono w tych wykazach trzech *strzelnic powiatowych* (w powiecie koneckim, skarżyskim i sandomierskim), zaś liczba dostępnych strzelnic została zawyżona o odpowiednio 19 i pięć strzelnic. W wykazach zamieszczono nieistniejące strzelnice (np. w 2022 r. i 2023 r. dwie strzelnice, które miały funkcjonować w niepublicznych szkołach Uniwersek w Końskich); wykazywano jedną strzelnicę wielokrotnie (np. w 2022 r. i 2023 r. wykazano cztery strzelnice w niepublicznych szkołach zlokalizowanych pod tym samym adresem, mimo że szkoły te korzystały z jednej strzelnicy), zamieszczano w SIO obiekty, którymi administrowały inne podmioty (np. w 2022 r. wykazano cztery strzelnice w Zespole Szkół nr 3 im. Stanisława Staszica we Włoszczowie, mimo że znajdująca się na terenie szkoły strzelnica była w dyspozycji Ligi Obrony Kraju) lub błędnego wykazywania strzelnic (np. wprowadzano liczbę stanowisk na strzelnicach jako odrębne obiekty).

Nierzetelne dane dotyczące liczby strzelnic, którymi dysponowały szkoły nie były na bieżąco korygowane, mimo, że zgodnie z art. 111 ust. 3, 4 i 6 pkt 2 ustawy o SIO, Kurator obowiązany jest do sprawdzania poprawności danych przekazywanych z innych baz danych oświatowych z danymi uzyskanymi w ramach nadzoru sprawowanego na podstawie odrębnych przepisów, a w przypadku stwierdzenia odpowiednio niekompletności lub niepoprawności danych przekazanych z innych baz danych oświatowych lub powzięcia wątpliwości co do ich zgodności ze stanem faktycznym, obowiązany jest niezwłocznie powiadomić o stwierdzonych nieprawidłowościach podmiot, który wprowadził te dane do bazy danych oświatowych.

(akta kontroli str. 181-184, 412-423)

Kurator wyjaśnił: *Do czasu kontroli NIK, w roku 2023, Świętokrzyski Kurator Oświaty podejmował działania mające na celu zweryfikowanie i sprostowanie nierzetelnych danych na temat strzelnic, którymi dysponują szkoły w województwie świętokrzyskim, o czym świadczy niższa liczba według stanu na 31.12.2023 r. (26) w porównaniu ze stanem na 31.12.2022 r. (39). Rozbieżności w liczbie strzelnic wykazanych w SIO wynikają m.in. z tego, że: szkoły wykazywały w SIO liczbę stanowisk traktując je jako odrębne strzelnice (...), jedną (tą samą), strzelnicę wykazywały szkoły jednego organu prowadzącego (...). Zarówno w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (t.j. Dz. U. 2024.152 ze zm.), jak i w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych dziedzinowych gromadzonych w systemie informacji oświatowej oraz terminów przekazywania niektórych danych do bazy danych systemu informacji oświatowej (t.j. Dz. U. 2024.83 ze zm.) oraz w instrukcji użytkownika SIO nie jest sprecyzowane czyją własnością powinno być wyposażenie szkoły, którym dysponuje. We wskazanym przypadku wszystkie odrębne szkoły prowadzone przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach wykazują w SIO informację o posiadaniu strzelnicy z uwagi na to, że mają one do niej dostęp oraz że znajduje się ona we*

²⁷ Sporządzonych 22 sierpnia 2024 r.

wspólnym budynku, Przedszkole w Wodzisławiu (...) omyłkowo wykazało strzelnicę, ponieważ mieści się w kompleksie sąsiadujących budynków zlokalizowanych obok Zespołu Szkół w Wodzisławiu (...), który faktycznie dysponuje strzelnicą, - w instrukcji wypełniania SIO nie ma rozróżnienia jakiego rodzaju strzelnice (kulowe, pneumatyczne, wirtualne, czy myśliwskie) należy wykazywać - Zespół Szkół Leśnych w Zagnańsku wykazuje w SIO wymienioną w pytaniu strzelnicę myśliwską, część z podmiotów omyłkowo wykazywała strzelnice, z których korzystała, ale które nie były w ich stałej dyspozycji (np. były wypożyczone), co zostało sprostowane. W trakcie weryfikacji danych niektórzy dyrektorzy zgłaszali też trudności w odszukaniu pozycji strzelnica w SIO, ponieważ znajduje się ona w kategorii wyposażenie, a nie można jej znaleźć w kategoriach pomieszczenia lub tereny sportowe.

(akta kontroli str. 961)

NIK stwierdza, że przedstawione wyjaśnienia potwierdzają kluczową rolę Kuratorium w zapewnieniu rzetelnych danych w SIO, poprzez wymóg podjęcia działań wspierających szkoły we właściwej interpretacji przepisów oświatowych, a także dbałości o aktualizację danych.

Skutkiem tej nieprawidłowości mogło być przeszacowanie liczby dostępnych strzelnic w szkołach na poziomie ogólnopolskim w procesie planowania przez MEN wdrożenia zmiany podstawy programowej nauczania EdB.

2. W zakresie czynności wizytatora Ł. M. Świętokrzyski Kurator Oświaty nie wskazał niektórych zadań określonych dla *Stanowiska ds. obronnych i informacji niejawnych*. Nie uwzględniono w nim dwóch zadań dotyczących: *gromadzenia dokumentacji w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa oraz koordynacji realizacji zadań na terenie województwa, a także organizowanie zawodów, spartakiad i innych przedsięwzięć o charakterze sportowo-obronnym i patriotycznym*) kluczowych dla zakresu przedmiotowego niniejszej kontroli. Nie powierzono ww. zadań innemu pracownikowi, a wyniki kontroli wskazują, że p. Ł. M. zdania te wykonywał.

(akta kontroli str. 28-81,159-165)

Było to niezgodne ze *Standardami kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych*²⁸, które (w pkt 3 części A. *Środowisko wewnętrzne*) stanowią m.in., że struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań, zaś dla każdego pracownika powinien być określony aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności.

Kurator wyjaśnił: *Osobą realizującą w Kuratorium Oświaty w Kielcach obowiązki określone w §16.1 ust.2 i ust. 4 Regulaminu Organizacyjnego Kuratorium z 2019 i 2024 roku jest Pan Ł. M. starszy wizytator. Kurator wyjaśnił również: Zapisy w §16.1 ust. 2 i ust 4 Regulaminu Organizacyjnego Kuratorium z 2019 i 2024 roku zawierają zadania określone dla Stanowiska ds. obronnych i informacji niejawnych. Zakres czynności dla osoby, która wykonuje poza zadaniami dotyczącymi spraw obronnych i informacji niejawnych zawiera przypisane tej osobie zadania z zakresu nadzoru pedagogicznego. W zakresie czynności znajdują się zapisy „Przestrzeganie postanowień regulaminu organizacyjnego Kuratorium Oświaty w Kielcach” oraz „Wykonywanie innych nieobjętych niniejszym zakresem czynności poleceń Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty i przełożonych” które odsyłają m.in. do zapisów znajdujących się §16.1 ust.2 i ust 4 Regulaminu Organizacyjnego Kuratorium.*

(akta kontroli str. 945)

OCENA CZĄSTKOWA

W Kuratorium podjęto prawidłowe działania w celu zapewnienia odpowiedniego przygotowania merytorycznego kadrze wdrażającej zmiany w nauczaniu edukacji dla bezpieczeństwa i nauczania pierwszej pomocy. Nie podjęto jednak wymaganych

²⁸ Określonymi w załączniku do Komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 15, poz. 84).

działań w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyka, gdyż nie zgromadzono w ramach SIO rzetelnych danych dotyczących liczby strzelnic, którymi dysponowały szkoły.

OBSZAR

2. Nadzór pedagogiczny nad nauczaniem edukacji dla bezpieczeństwa i pierwszej pomocy

Opis stanu faktycznego

Świętokrzyski Kurator Oświaty opracował, stosownie do § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego²⁹, plan nadzoru pedagogicznego na każdy rok szkolny objęty kontrolą³⁰ oraz dokonywał wymaganych modyfikacji tych planów wynikających np. ze zmian w podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa³¹. Zgodnie z § 20 ust. 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru, upubliczniono plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2022/2023-2024/2025 terminowo i we właściwy sposób, tj. poprzez zamieszczenie planów nadzoru oraz zmian na stronie internetowej Kuratorium³².

(akta kontroli str. 447-454, 455-464, 466-474, 475-482, 495-501)

W planach nadzoru na lata szkolne objęte kontrolą uwzględniono podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej oraz wytyczne do opracowania ww. planów w zakresie tematyki kontroli planowych ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej³³. Stosownie do § 20 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru, plany nadzoru na lata szkolne 2020/2021-2022/2023 zawierały liczbę i tematykę kontroli planowanych w poszczególnych typach szkół i rodzajach placówek. W planie nadzoru na rok szkolny 2022/2023 uwzględniono tematykę kontroli planowych (obejmującej siedem zagadnień w ramach 136 kontroli) i przyjęto, że kontrole doraźne będą realizowane, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieuwzględnionych w planie. W planie nadzoru na rok szkolny 2023/2024 oprócz kontroli planowych (obejmujących cztery zagadnienia, 235 kontroli) uwzględniono tematykę kontroli doraźnych (pięć zagadnień w ramach 270 kontroli³⁴). Nie obejmowały one problematyki związanej z edukacją obronną młodzieży i nauką udzielania pierwszej pomocy, jedynie w planie na rok szkolny 2023/2024 zwrócono uwagę na wspieranie nauczycieli w podejmowaniu inicjatyw/działań w zakresie zachęcania uczniów do rozwijania ich aktywności fizycznej. W planie nadzoru na rok szkolny 2024/2025 wskazano m.in. konieczność podjęcia działań związanych z: (1) edukacją prozdrowotną w szkole, tj. kształtowaniem zachowań służących zdrowiu, rozwijaniem sprawności fizycznej i nawyku aktywności ruchowej i nauką udzielania pierwszej pomocy, a także (2) kształtowaniem postaw społecznych i patriotycznych, odpowiedzialnością za region i ojczyznę, w tym realizacją edukacji dla bezpieczeństwa i proobronnej. Zagadnienia te nie były uwzględnione w tematyce kontroli planowych (pięć zagadnień w ramach 181 kontroli) ani doraźnych (zaplanowano realizację pięciu zagadnień w ramach 168 kontroli).

(akta kontroli str.443-519)

²⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 15, dalej: rozporządzenie w sprawie nadzoru.

³⁰ Plan nadzoru na rok szkolny 2022/2023 (załącznik do zarządzenia nr 445/2022 Kuratora z 26 sierpnia 2022 roku w sprawie wprowadzenia planu nadzoru pedagogicznego w województwie świętokrzyskim na rok szkolny 2022/2023, ze zm.); na rok szkolny 2023/2024 (załącznik do zarządzenia nr 345/2023 Kuratora z 31 sierpnia 2023 roku w sprawie wprowadzenia planu nadzoru pedagogicznego w województwie świętokrzyskim na rok szkolny 2023/2024, ze zm.) oraz na rok szkolny 2024/2025 (załącznik do zarządzenia nr 406/2024 Kuratora z 30 sierpnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia planu nadzoru pedagogicznego w województwie świętokrzyskim na rok szkolny 2024/2025).

³¹ Plan na rok szkolny 2022/2023 modyfikowano pięciokrotnie, plan na rok szkolny 2023/2024 – dwukrotnie.

³² <https://kuratorium.kielce.pl/wp-content/uploads/2024/08/zarzadzenie-nr-406.2024-w-sprawie-wprowadzenia-planu-nadzoru-pedagogicznego-w-województwie-swietokrzyskim-na-rok-szkolny-2024-2025.pdf>, [dostęp 25 września 2024 r.].

³³ Pisma: DKOPP-WNP.4092.15.2022.DB z 22 sierpnia 2022 r., DKOPP-WNP.4092.2023.DB z 9 sierpnia 2023 r., DKOTC-WNP.4092.3.2024.AMA z 12 czerwca 2024 r. i DKOTC-WNP.4092.90.2024.AMA z 6 sierpnia 2024 r.

³⁴ Oraz kontrole związane z oceną pracy dyrektorów szkół.

Kurator wyjaśnił: zgodnie z planem nadzoru pedagogicznego Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty, w roku szkolnym 2022/2023 wdrażanie nowej podstawy programowej EdB nie było przedmiotem kontroli prowadzonych przez Kuratorium Oświaty w Kielcach. Zadania związane z diagnozowaniem i monitorowaniem powyższej tematyki nie były również zlecone do realizacji Kuratorium Oświaty w Kielcach przez organy nadrzędne – Wojewodę Świętokrzyskiego i Ministra Edukacji i Nauki. Dyrektorzy szkół oraz organy prowadzące szkoły, które zgodnie z art.1 ustawy Prawo oświatowe są odpowiedzialne za zapewnienie warunków działania szkół /placówek - w tym w zakresie właściwej realizacji podstawy programowej - nie zgłaszały Świętokrzyskiemu Kuratorowi Oświaty problemów związanych z realizacją i interpretacją przepisów nowej podstawy programowej EdB. Biorąc pod uwagę powyższe Kuratorium Oświaty w Kielcach nie miało podstaw do zgłaszania do MEN problemów związanych z wdrażaniem nowej podstawy programowej EdB.

(akta kontroli str. 943)

Zgodnie z § 21 rozporządzenia w sprawie nadzoru, Kurator przedstawiał Ministrowi Edukacji i Nauki, w terminie do dnia 15 października 2023 r., wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w roku szkolnym 2022/2023. Ze sprawozdania tego wynikało, że został zrealizowany zakres kontroli planowych oraz przeprowadzono 266 kontroli doraźnych (w tym 114 kontroli przeprowadzono w związku z oceną pracy dyrektora szkoły). Wnioski sformułowane w wyniku tych kontroli nie były bezpośrednio związane z analizowanym obszarem, poza tym, że najwięcej wydanych zaleceń (66) dotyczyło zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i wychowania³⁵. Zagadnienia dotyczące edukacji obronnej, nauczania EdB uwzględniono w części opisującej prowadzone przez Kuratora działania wspomagające nauczycieli i dyrektorów szkół (wymieniono organizację konferencji, na której omawiano zmiany w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie EdB, spotkań szkoleniowych dla nowo powołanych dyrektorów szkół oraz prowadzenie cyklicznych narad dla dyrektorów szkół).

W roku szkolnym 2023/2024 zrealizowano kontrole planowe (zrealizowano 238 kontroli) oraz 351 kontroli doraźnych (liczba ta nie obejmuje kontroli podjętych w związku z ocenami pracy dyrektora). Analiza spisu spraw pod kątem zakresu przedmiotowego kontroli doraźnych nie wskazywała, że kontrole te mogły dotyczyć badanego obszaru.

(akta kontroli str. 676-751)

Wicekurator z upoważnienia Kuratora, oświadczyła: *W latach szkolnych 2022/023-2023/2024 wizytatorzy Kuratorium Oświaty w Kielcach nie przeprowadzili żadnej kontroli w sprawach dotyczących: 1. realizacji Edukacji dla bezpieczeństwa (EdB) w szkołach ponadpodstawowych, w tym oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów i zapewnienia im bezpieczeństwa w ramach tych zajęć; 2. wykorzystania strzelnic funkcjonujących w szkołach, w tym tzw. strzelnic powiatowych (powstałych z wykorzystaniem dofinansowania Ministerstwa Obrony Narodowej); 3. realizacji szkolenia strzeleckiego w ramach zajęć dodatkowych, w tym z wykorzystaniem różnych projektów (...); 4. innych zagadnień związanych z wprowadzeniem nowej podstawy programowej EdB, nauki pierwszej pomocy oraz szkolenia strzeleckiego. Powyższe dane zostały pozyskane z rejestru kontroli doraźnych oraz oświadczeń (...) wizytatorów dotyczących prowadzonych spraw.*

(akta kontroli str. 520-601, 673-674)

Szczegółowa analiza dokumentacji czterech kontroli dotyczących szkół, w których funkcjonują strzelnice powiatowe lub realizowano szkolenie strzeleckie wskazała, że

³⁵ Dotyczyły one wzmocnienia nadzoru dyrektora nad przestrzeganiem przez nauczycieli regulaminów, procedur postępowania w razie wypadku oraz upowszechniania wiedzy z zakresu odpowiedzialności nauczycieli za zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

analizowane w ramach tych kontroli zagadnienia nie były związane bezpośrednio z realizacją EdB, szkolenia strzeleckiego lub nauką udzielania pierwszej pomocy³⁶.

(akta kontroli str. 752-801)

Kurator wyjaśnił: *W latach 2022/23 i 2023/24 nie były prowadzone analizy dotyczące realizacji edukacji obronnej w ramach EdB przez szkoły ponadpodstawowe, w tym przewidzianego w ramach tego przedmiotu Szkolenia strzeleckiego (...) W bieżącym roku szkolnym 2024/2025 został ujęty do realizacji kierunek „Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej, kształtowania postaw społecznych i patriotycznych, odpowiedzialności za region i ojczyznę. Edukacja dla bezpieczeństwa i proobronna”.*

akta kontroli str. 942)

Pracownicy WNP Kuratorium przeprowadzili wśród dyrektorów szkół ponadpodstawowych województwa świętokrzyskiego ankietę pn. *Edukacja obronna w szkołach ponadpodstawowych*³⁷. Dane te miały pozwolić na określenie liczby publicznych szkół ponadpodstawowych, w których w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 realizowano zajęcia praktyczne szkolenia strzeleckiego w ramach EdB. Uzyskano także informację dotyczącą zajęć dodatkowych z tego zakresu realizowanych przez szkoły. Analiza ww. informacji stanowiła podstawę oceny, czy w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 w województwie świętokrzyskim we wszystkich szkołach ponadpodstawowych zrealizowano obowiązek określony w § 2 rozporządzeń Ministra Edukacji i Nauki z 2022 r. zmieniających rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły II stopnia oraz szkoły podstawowej i szkoły branżowej I stopnia. Realizację tego przepisu oceniono pozytywnie. Dyrektor WNP oświadczyła bowiem: *Wśród jednostek, które nie prowadziły ww. szkolenia w latach szkolnych nie było jednostek dysponujących łatwym dostępem do strzelnic.*

(akta kontroli str. 411, 416-423)

Jak wynika z wyjaśnień złożonych przez Kuratora: przez pojęcie *łatwego dostępu do strzelnicy* rozumiano: (1) posiadanie własnej strzelnicy wirtualnej lub do broni pneumatycznej (tzw. wiatrówek); (2) brak odpłatności za korzystanie ze strzelnicy powiatowej; (3) możliwość dowolnego wyboru terminów strzelań, tak aby nie kolidowały z obowiązkowymi zajęciami innych przedmiotów; (4) łatwy/darmowy dojazd do strzelnicy, z wykorzystaniem środków komunikacji miejskiej; (5) wyznaczenie osoby do kontaktu, z którą można ustalić datę, godzinę korzystania ze strzelnicy; (6) możliwość zatrudnienia nauczyciela z kwalifikacjami do prowadzenia szkolenia strzeleckiego.

(akta kontroli str. 943)

NIK stwierdza, że przyjęte przez Kuratora kryteria oceny dostępności szkół do strzelnic ograniczały obowiązek wdrażania szkolenia strzeleckiego przez większość szkół i nie były w pełni zgodne ze wskazanymi przez MEN. W rozporządzeniach zmieniających podstawę programową dla szkół podstawowych oraz dla liceum ogólnokształcącego i technikum wskazano jako jedyne kryterium realizacji praktycznego szkolenia strzelniczego *dostęp do strzelnicy na terenie powiatu*.

NIK zauważa także, że dostępność *strzelnicy powiatowej* (obowiązek nieodpłatnego udostępnienia możliwości korzystania z tej strzelnicy uczniom innych szkół, po wcześniejszym zarezerwowaniu terminu oraz zapewnienie osoby obsługującej/

³⁶ Nr KO.I.5533.24.2024 (LO Nr III im. J. Chreptowicza w Ostrowcu Św.) dotyczącej zgodności z przepisami prawa przestrzegania zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów w szkołach podstawowych, technikach, liceach, branżowych szkołach I stopnia; KO.I.5533.53.2024 (Liceum Ogólnokształcące im. Hugona Kollątaja w Pińczowie) dotyczącej zgodności funkcjonowania szkoły z arkuszem organizacji i przepisami prawa w roku szkolnym 2023/2024; KO.I.5533.173.2024 (podjęta w związku ze skargą przekazaną z MEN dotyczącą Zespołu Szkół Mechanicznych w Kielcach zasady oceniania i klasyfikowania uczniów), KO.I.5533.45.2023 (związana ze skargą dotyczącą ZS Nr 1 w Opatowie).

³⁷ W sierpniu 2024 r. uzupełnioną przez część szkół we wrześniu 2024 r. (w czasie kontroli NIK).

odpowiadającej za ww. strzelnice) przewidziano w umowie zawartej przez Ministerstwo Obrony Narodowej z organem prowadzącym szkoły (dyrektorem).

Projekt pn. *Strzelnica w powiecie* miał na celu m.in. (1) rozwój sportu strzeleckiego w Polsce; (2) zwiększenie dostępu do szkoleń strzeleckich dla uczniów szkół, które prowadzą działalność dydaktyczno-wychowawczą w dziedzinie obronności państwa (3) Podniesienie atrakcyjności sportu strzeleckiego, kształtowanie i utrwalanie prawidłowych nawyków strzeleckich wśród uczniów szkół i członków organizacji pro-obronnych, w sytuacjach zbliżonych do rzeczywistych realiów użycia broni palnej; (4) aktywizacja formacji uzbrojonych niewchodzących w skład Sił Zbrojnych zainteresowanych sportem strzeleckim³⁸.

Przeprowadzona przez NIK analiza wykorzystania strzelnic przez publiczne technika, licea i szkoły branżowe I stopnia z województwa świętokrzyskiego w prowadzeniu szkolenia strzeleckiego w ramach EdB lub zajęć dodatkowych wykazała, że³⁹:

- w roku szkolnym 2022/2023 w powiatach, w których funkcjonowały strzelnice, w tym powstałych w ramach programu *Strzelnica w powiecie* prowadziły kształcenie 24 licea i technika, a szkolenie strzeleckie w ramach EdB zorganizowały tylko dwie szkoły (8%);
- w roku szkolnym 2023/2024 z 63 liceów i techników znajdujących się na terenie powiatów, w których funkcjonowały strzelnice szkolne, w tym *strzelnice powiatowe*, szkolenie dla uczniów przeprowadziły tylko 23 szkoły (37%);
- w roku szkolnym 2022/2023 warunki do realizacji praktycznego szkolenia strzeleckiego miało dziewięć szkół branżowych I stopnia, a ze szkolenia w ramach EdB skorzystała tylko jedna szkoła (11%);
- w roku szkolnym 2023/2024 na 24 szkoły branżowe I stopnia znajdujące się na terenie powiatów, w których funkcjonowały strzelnice szkolne, zajęcia przeprowadziło siedem szkół.

Szczegółowa analiza dotycząca wybranych trzech powiatów, w których od 2022 r. funkcjonowały *strzelnice powiatowe* wykazała, że

- w powiecie koneckim (w Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Końskich) funkcjonowała *strzelnica powiatowa*. Mimo tego w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 w żadnym z pozostałych pięciu liceów i techników oraz dwóch szkół branżowych I stopnia nie zrealizowano szkolenia strzeleckiego (w tym czterech szkołach funkcjonujących w mieście Końskie)⁴⁰;
- w powiecie staszowskim (w Liceum Ogólnokształcącym im. S. Wyszyńskiego w Staszowie) funkcjonowała *strzelnica powiatowa*. W żadnym z pozostałych sześciu liceów i techników i trzech szkół branżowych I stopnia nie zrealizowano szkolenia strzeleckiego, w tym w czterech szkołach umiejscowionych w Staszowie⁴¹;
- w powiecie skarżyskim (w Zespole Szkół Transportowo-Mechatronicznych) funkcjonowała *strzelnica powiatowa*, w żadnym z pozostałych pięciu liceów

³⁸h <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/konkursu-ofert-strzelnica-w-powiecie-2022-> [dostęp 9 grudnia 2024 r.]

³⁹ Uwzględniono tylko te szkoły, które utworzyły w ww. latach szkolnych chociaż jedną klasę pierwszą.

⁴⁰ Liceum Ogólnokształcące w Stąporkowie, Technikum w Stąporkowie I Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Końskich, Liceum Ogólnokształcące Specjalne przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze, Technikum Nr 3 im. Władysława Grabskiego w Końskich, szkoła branżowa I stopnia nr 1 i n 2 w Końskich.

⁴¹ Technikum w Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego AK „Jędrusie” w Połańcu, Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego Ak „Jędrusie” w Połańcu, Technikum w Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Staszowie, Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Staszowie Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II w Bogorii, Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Osieku, Liceum Ogólnokształcące w Osieku, dwie szkoły branżowe I stopnia w Staszowie i jedna w Bogorii.

i techników i trzech szkół branżowych I stopnia nie zrealizowano szkolenia strzeleckiego⁴².

W roku szkolnym 2022/2023 uczniowie z 30 liceów, techników i szkół branżowych I stopnia nie zrealizowali praktycznego szkolenia strzeleckiego w ramach EdB oraz w ramach innych zajęć, a w roku szkolnym 2023/2024 – uczniowie z 57 szkół nie uczestniczyli w takich zajęciach, mimo że szkoły te miały dostęp do strzelnic szkolnych, w tym *strzelnic powiatowych*, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 424-440)

Świętokrzyski Kurator Oświaty, działając na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 12 Prawa oświatowego, opiniował arkusze organizacji publicznych przedszkoli, szkół i placówek, przedstawione przez organy prowadzące przedszkola, szkoły i placówki, przed ich zatwierdzeniem, w zakresie ich zgodności z przepisami prawa. Dotyczyło to m.in. oceny, czy nauczyciele, którym powierzono prowadzenie zajęć mają odpowiednie kwalifikacje do ich realizacji. W sytuacjach przewidzianych w art. 15 Prawa oświatowego (tj. zatrudnienia osoby niebędącej nauczycielem) lub art. 10 ust. 3 i 9 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁴³ (zatrudnienie nauczyciela nieposiadającego wymaganych kwalifikacji) wymagana była zgoda Kuratora.

W latach szkolnych 2022/2023-2024/2025 do Kuratora wpłynęło 40 wniosków od dyrektorów szkół, dotyczących możliwości zatrudnienia nauczycieli na stanowisku nauczyciela EdB mimo braku wymaganych kwalifikacji (w kolejnych latach odpowiednio 15, 11 i 14). Na podstawie art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela, Kurator wyrażał zgodę na zatrudnienie tych osób (najczęściej w wymiarze jednej do dwóch godzin), przy czym większość pism (tj. 25) zawierało zastrzeżenie, że *samodzielna realizacja przez nauczyciela zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy wymaga od niego dodatkowych kwalifikacji. W przypadku gdy nauczyciel nie posiada zaświadczenia o ukończeniu szkolenia do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy (...) zajęcia te powinny być realizowane z udziałem lekarzy, pielęgniarek lub ratowników medycznych, w obecności nauczyciela.*

(akta kontroli str. 965-967, 980-1067)

NIK zauważa, że mogły wystąpić trudności w realizacji przez szkoły treści nauczania EdB w zakresie *kształtowania umiejętności z zakresu podstaw pierwszej pomocy* (szkoła podstawowa) lub *podstaw pierwszej pomocy* (szkoła ponadpodstawowa), obejmujących ok. 10 godzin zajęć, z udziałem osób wskazanych przez Kuratora.

Analiza arkuszy organizacji w latach szkolnych 2022/2023-2024/2025 obejmowała także zgodność z § 2-4 rozporządzenia z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz wcześniej obowiązującego rozporządzenia z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, w zakresie liczby przydzielonych godzin poszczególnych przedmiotów oraz § 7 ww. rozporządzenia określającego obowiązkowy podział na grupy wymienionych w tym przepisie zajęć.

W roku szkolnym 2024/2025 zajęcia EdB w województwie świętokrzyskim realizowano w 147 publicznych szkołach ponadpodstawowych, w tym w 14 szkołach zaplanowano podział na grupy w trakcie całego roku szkolnego; w 19 szkołach ustalono podział na grupy w jednym półroczu, natomiast bez podziału na grupy

⁴² Technikum Nr 1 Zespołu Szkół Technicznych im. Armii Krajowej w Skarżysku-Kamiennej, Technikum Nr 2 Zespołu Szkół Ekonomicznych w Skarżysku-Kamiennej, Technikum Nr 3 w Skarżysku-Kamiennej, I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Skarżysku-Kamiennej, II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Skarżysku-Kamiennej.

⁴³ Dz. U. z 2024 r. poz. 986, ze zm.

realizowane były zajęcia w 114 szkołach, tj. w 71% ponadpodstawowych szkół publicznych (przy czym w 50 z nich liczebność oddziałów była niższa niż 20 uczniów). W roku szkolnym 2024/2025 nie dokonano podziału na grupy zajęć EdB w większości szkół, mimo że zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 i 3 rozporządzenia w z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół podział na grupy był obowiązkowy na nie więcej niż połowie godzin zajęć obowiązkowych kształcenia ogólnego, z których treści wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń, w tym laboratoryjnych w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów, przy czym w oddziałach integracyjnych liczących co najmniej trzech uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego podział taki jest obowiązkowy, z tym że grupa nie może liczyć mniej niż pięciu uczniów. Dodatkowo w przypadku oddziałów liczących nie więcej niż 30 uczniów można dokonać podziału na grupy za zgoda organu prowadzącego szkołę. W podstawie programowej kształcenia z EdB przewidziano zajęcia ćwiczeniowe (w tym dotyczące udzielania pierwszej pomocy i szkolenia strzeleckiego).

Kurator wyjaśnił: *Zgodnie z zalecanymi warunkami i sposobami realizacji podstawy programowej EdB w celu zapewnienia efektywnej nauki przedmiotu klasę należy podzielić na grupy o liczebności nie większej niż 15 uczniów, w szczególności podczas ćwiczeń z resuscytacji krążeniowo-oddechowej, postępowania z osobą nieprzytomną oraz opatrywania ran, złamań i krwotoków. Brak podziału na grupy w arkuszach organizacji nie wskazano jako błąd ze względu na to, że nie wszystkie treści programowe przedmiotu wymagają prowadzenia zajęć w formie ćwiczeń i tym samym podziału na grupy. Rozwiązania organizacyjne dotyczące pracy uczniów w grupach podczas zajęć z resuscytacji krążeniowo-oddechowej, postępowania z osobą nieprzytomną oraz opatrywania ran, złamań i krwotoków mieszczą się w gestii dyrektora i nauczycieli przedmiotu. Możliwa jest realizacja ćwiczeń z ww. zakresu w oparciu o zindywidualizowaną pracę uczniów i w formie zajęć grupowych. Przywołany w pytaniu przepis nie precyzuje tego, iż cały blok zajęć musi odbywać się w grupie 15-osobowej. Sformułowanie tego przepisu pozwala uznać, iż możliwym jest podział klasy na grupy do 15 osób podczas dwugodzinnego bloku konkretnych ćwiczeń. Taki podział nie mógłby być wykazany w arkuszu organizacji. Wobec tego nie uznawaliśmy tego jako błąd. Przyjęcie założenia, że podział na grupy powinien być zaplanowany w arkuszu organizacji i planie lekcji oznaczałoby, że nauczyciel musiałby zaplanować na cały rok szkolny rozkład ćwiczeń. Stałoby to w sprzeczności z zasadą dostosowania zajęć i tempa realizacji podstawy programowej do możliwości uczniów.* (akta kontroli str. 949)

Niedokonywanie kontroli arkuszy organizacji szkół w zakresie podziału na grupy części zajęć EdB opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Na podstawie analizy próby arkuszy na lata szkolne 2023/2024 i 2024/2025 wybranych ośmiu szkół ponadpodstawowych z miasta Kielce oraz powiatów: kieleckiego, buskiego, staszowskiego ostrowieckiego, pińczowskiego, kazimierskiego i koneckiego⁴⁴, stwierdzono, że:

- w arkuszach organizacji wszystkich szkół zaplanowano zajęcia EdB w klasie pierwszej, tj. zgodnie z załącznikami nr 4 i 5 do rozporządzenia Ministra Edukacji

⁴⁴ V Liceum Ogólnokształcące im. ks. Piotra Ściegiennego w Kielcach (dalej: LO w Kielcach) Zespół Szkół Zawodowych w Odonowie (ZS w Odonowie), Zespół Szkół im. S. Staszica w Pińczowie (ZS w Pińczowie), Liceum Ogólnokształcące im. J. Chreptowicza w Ostrowcu Świętokrzyskim (LO w Ostrowcu Świętokrzyskim); Powiatowy Zespół Szkół w Bodzentynie (ZS w Bodzentynie), Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II w Staszowie (ZSE w Staszowie), Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Busku-Zdroju (ZS w Busku-Zdroju) oraz Zespół Szkół w Stąporkowie (ZS w Stąporkowie). Uczniowie części z pięciu z tych szkół mogli korzystać ze strzelnicy dostępnej w szkole lub strzelnicy powiatowej.

Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół;

- z informacji zamieszczonej w załącznikach (pn. *Wykaz kadry pedagogicznej*) do arkuszy organizacji wszystkich szkół wynikało, że nauczanie EdB powierzono nauczycielom legitymującym się wykształceniem wskazanym w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁴⁵;
- w ww. załącznikach złożonych przez sześć szkół nie zamieszczono informacji o uprawnieniach nauczycieli EdB do prowadzenia nauczania pierwszej pomocy (75%), wymaganych § 11 ww. rozporządzenia⁴⁶, a z informacji zamieszczonej przez jedną szkołę (dyrektora ZS w Odonowie) wynikało, że nauczyciel nie miał kwalifikacji wymaganych tym przepisem (nauczyciel legitymował się zaświadczeniem o szkoleniu w tym zakresie, które straciło aktualność w 2018 r.). Mimo tych braków i niezgodności Kurator nie sformułował uwag w tej sprawie;
- żadna z tych szkół nie zwróciła się do Kuratora o zgodę na zatrudnienie osoby, która nie dysponowała aktualnym uprawnieniem do nauczania pierwszej pomocy, mimo że sytuacja taka wystąpiła w jednej ze szkół (ZS w Stąporkowie⁴⁷);
- tylko w dwóch szkołach (LO w Ostrowcu Świętokrzyskim i V LO w Kielcach) w latach szkolnych 2023/2024 i 2024/2025 przewidziano realizację zajęć EdB w podziale na grupy. W pozostałych szkołach klasy (liczące od 26 do 34 uczniów) nie były dzielone na grupy na zajęciach EdB. Kurator nie sformułował uwag w tej sprawie, mimo że z § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz wcześniej obowiązującego rozporządzenia z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół wynika, iż podział na grupy jest obowiązkowy na nie więcej niż połowie godzin zajęć obowiązkowych kształcenia ogólnego, z których treści wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- do arkuszy organizacji dwóch szkół na rok szkolny 2024/2025 Kurator zgłosił uwagi (arkusze zaopiniowano negatywnie). Uwagi te nie dotyczyły nauczania EdB (w projektach arkuszy nie uwzględniono wymaganej liczebności grup na j. angielskim; jednemu z nauczycieli przydzielono ponad 1,5 etatu; w projekcie arkusza nie zamieszczono niektórych danych pozwalających na weryfikację uprawnień do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych lub posiadania przygotowania pedagogicznego), po dokonaniu odpowiednich zmian arkusze zostały zaopiniowane pozytywnie.

(akta kontroli str. 802-836, 839-842)

Kurator wyjaśnił przyczyny niesformułowania uwagi do arkusza organizacji szkoły, w której wykazano nauczyciela EdB nieposiadającego aktualnego szkolenia z zakresu nauczania pierwszej pomocy w szkole, wskazując, że: *W arkuszu organizacji na rok szkolny 2023/24 nastąpiła pomyłka dotycząca daty wydania certyfikatu o ukończeniu szkolenia w zakresie udzielania I pomocy przedmedycznej. Nauczyciel edb w ZSZ w Odonowie w roku szkolnym 2022/23 został skierowany na szkolenie w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej i uzyskał certyfikat w tym*

⁴⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289, ze zm.; uchylone z dniem 3 października 2023 r. przez rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. poz. 2102).

⁴⁶ Zgodnie z którym kwalifikacje do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy w szkołach posiadała osoba, która legitymuje się zaświadczeniem potwierdzającym posiadanie przygotowania do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy, uzyskany zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 652, ze zm.). Stosownie do § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy (Dz. U. Nr 139, poz. 1132), zaświadczenie takie jest ważne przez okres pięciu lat od dnia wydania.

⁴⁷ Szkoła ta była objęta kontrola NIK I/003/2024/LKI/03.

zakresie. Kwestia kwalifikacji nauczyciela została wyjaśniona przez wizytatora sprawdzającego kwalifikacje bezpośrednio z dyrektorem szkoły. (...) Przyjęte rozwiązanie wynikało z faktu, że wizytator dokonujący weryfikacji arkusza miał wiedzę o tym, że nauczyciel posiada aktualne zaświadczenie o ukończonym szkoleniu z udzielania pierwszej pomocy. W związku z tym doszło do oczywistej pomyłki dyrektora. W celu zapewnienia sprawnego działania – tylko zatwierdzony arkusz może być podstawą ruchów kadrowych w szkole – podjął decyzję o wyjaśnieniu sprawy z dyrektorem przed wydaniem negatywnej opinii. (...) w zakresie czynności wizytatora w roku szkolnym 2023/24 i 2024/25 działającego w oparciu o regulamin organizacyjny kuratorium (...) jest między innymi: sprawowanie nadzoru pedagogicznego nad szkołami i placówkami. Ponadto wizytatorzy są zobowiązani do dbałości o rzetelny i skuteczny obieg informacji w kontaktach z nadzorowanymi szkołami, placówkami oraz organami prowadzącymi. Dlatego mając na uwadze powyższą strukturę organizacyjną pracy kuratorium uwzględniono opinię przygotowaną przez wizytatora dotyczącą kwalifikacji nauczyciela w Zespole Szkół w Odonowie. Kurator wyjaśnił w odniesieniu do kwalifikacji nauczyciela EdB w ZS w Stąporkowie, że: dyrektor w załączniku nr 1 wskazał nauczyciela EdB (...), który posiadał kwalifikacje dające pełne uprawnienia do prowadzenia przedmiotu EdB w szkole, dlatego nie sformułowano uwag do arkusza organizacji.

(akta kontroli str. 949, 957-958)

Niedokonywanie pełnej analizy arkuszy organizacji szkół pod kątem kwalifikacji nauczycieli do prowadzenia nauczania pierwszej pomocy w ramach EdB, Kurator wyjaśnił następująco: W ocenie Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty nie było różnic w sposobie analizy kwalifikacji między nauczycielami uczącymi EdB, a innymi uczącymi pozostałych przedmiotów. W dokumentacji przesyłanej przez dyrektorów szkół nie ma informacji dotyczącej posiadania zaświadczenia ukończenia szkolenia z pierwszej pomocy. Dyrektorzy podawali tylko czy nauczyciele posiadają kwalifikacje do nauczania przedmiotów. (...) Do arkusza organizacji załącza się (...) wykaz kadry pedagogicznej zgodnie z załącznikiem nr 1, którego wzór udostępniony został na stronie internetowej Kuratorium (...). Na tym etapie wizytatorzy nie mają wglądu do dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje poszczególnych nauczycieli. Załącznik nr 1 zawiera oświadczenie dyrektora o zatrudnieniu wszystkich nauczycieli zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Wizytatorzy na podstawie załącznika nr 1 sprawdzają kwalifikacje nauczycieli wymagane do nauczania poszczególnych przedmiotów i prowadzenia zajęć zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. poz. 2102) w powiązaniu z rozporządzeniami w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół. Powyższe umożliwia wizytatorowi weryfikację, czy dyrektor zatrudnił nauczyciela zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami do danego przedmiotu/rodzaju zajęć. Na tej samej podstawie wizytator stwierdza zgodność posiadanych kwalifikacji nauczyciela do nauczania przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa. Podczas składania arkusza organizacji do zaopiniowania przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny, dyrektor nie ma obowiązku przedkładać informacji/zaświadczeń dotyczących uprawnień do prowadzenia zajęć z pierwszej pomocy. Ukończenie studiów w zakresie EdB uprawnia nauczyciela do prowadzenia zajęć z tego przedmiotu, a brak zaświadczenia do prowadzenia zajęć z pierwszej pomocy nie odbiera mu uzyskanych kwalifikacji do nauczania przedmiotu. Świadczy to o tym, iż wszyscy nauczyciele EdB w latach 2023/2024 oraz 2024/2025 posiadali kwalifikacje do nauczania EdB. Kurator wyjaśnił również: Nadmieniam, że opiniowanie arkuszy organizacji pracy szkół odbywa się do 20 maja każdego roku, a kierunki polityki oświatowej państwa ogłaszane są w terminie późniejszym (w roku szkolnym 2024/2025 zostały ogłoszone 13 czerwca 2024 r.). Świętokrzyski Kurator Oświaty na rok szkolny 2024/2025 w swoich działaniach przewidział realizację

kierunków polityki oświatowej, a w szczególności Edukacji prozdrowotnej w szkole, w tym nauki pierwszej pomocy.

(akta kontroli str. 956-958)

NIK zauważa potrzebę podjęcia przez Kuratora działań (np. przy okazji opiniowania arkuszy organizacji szkół/aneksów do tych arkuszy), mających na celu uzyskanie informacji, czy w każdej szkole jest chociaż jeden nauczyciel (np. EdB) uprawniony do nauczania pierwszej pomocy, gdyż posiadanie takich uprawnień sprzyjałoby wypełnieniu zadań wynikających z kierunków realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2024/2025, tj. *Edukacji prozdrowotnej w szkole, w tym nauki pierwszej pomocy.*

(akta kontroli str. 958)

Zgodnie z § 25 ust. 10 i 11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli⁴⁸, Kurator przygotował w okresie objętym kontrolą plan sieci doradztwa metodycznego w województwie świętokrzyskim, obejmujący trzy podległe Kuratorowi placówki doskonalenia nauczycieli, w których było zatrudnionych od 47-49 nauczycieli-doradców metodycznych (ze wskazaniem ich specjalności) i udostępnił ww. plan oraz jego aktualizacje na stronie internetowej Kuratorium⁴⁹. W roku szkolnym 2022/2023 działania doradcze prowadziło 49 metodyków (w tym 22 w ŚCDN, 16 SODMiN i 11 PODiD). Od 11 października 2023 pracowało 47 nauczycieli metodyków (23 w ŚCDN, 15 SODMiN i 9 PODiD), zaś od stycznia 2024 r. ponownie 49 (23 w ŚCDN⁵⁰, 16 SODMiN⁵¹ i 10 PODiD⁵²). Od 1 września 2024 r. w ŚCDN pracowało 17 nauczycieli-doradców, w SODMiN również 17, a w PODiD dziewięciu. Zmniejszona liczba metodyków wynikała z rezygnacji, odejść na emeryturę, urlopów bezpłatnych oraz braku zgody Kuratorium na przedłużenie umowy. Brak było informacji o działaniach wspomagających prowadzonych przez ośrodki doskonalenia nauczycieli, czy też Kuratorium w zakresie wsparcia nauczycieli - doradców metodycznych.

W latach szkolnych 2022/2023-2023/2024 w żadnej z tych placówek nie zatrudniono nauczyciela - doradcy metodycznego w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa. Zgodnie z informacjami podanymi na stronie Kuratorium, od czasu powstania sieci doradztwa metodycznego zorganizowano pięć naborów kandydatów do realizacji zadań metodyka (oraz jeden nabór uzupełniający), jedynie w pierwszym naborze z 23 sierpnia 2019 r. w ogłoszeniu pojawiła się oferta dla nauczyciela edukacji dla bezpieczeństwa, pomimo to w uzupełniającym ogłoszeniu o naborze nie zamieszczono oferty w tej specjalności. W naborze z 21 lutego 2024 r. przewidziana została możliwość zatrudnienia nauczycieli – metodyków w ŚCDN, SODMiN (siedem specjalności) oraz w PODiD (trzech specjalności).

(akta kontroli str. 380-410)

Kurator wyjaśnił: *Analiza danych przekazywanych przez dyrektorów placówek doskonalenia nie wskazywała i nie wskazuje na potrzebę pozyskania nauczyciela doradcy metodycznego w specjalności EdB. Kuratorium Oświaty ogłaszając nabór nauczycieli do realizacji zadań doradcy metodycznego współpracuje z dyrektorami placówek doskonalenia w pozyskaniu informacji dotyczącej potrzeb danej placówki*

⁴⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 2738, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia.

⁴⁹ Np. <https://kuratorium.kielce.pl/81674/aktualizacja-informacji-o-sieci-doradztwa-metodycznego-w-województwie-swietokrzyskim-5/>

⁵⁰ W tym trzech doradców w powiatach jędrzejowskim i włoszczowskim, sześciu doradców w powiatach starachowickim i skarżyskim, pięciu doradców w powiatach staszowskim i sandomierskim, ponadto dwóch doradców w powiatach opatowskim i ostrowieckim, jeden doradca w powiatach sandomierskim, ostrowieckim i opatowskim oraz sześciu doradców bez podziału na powiaty

⁵¹ SODMiN w Kielcach realizuje zadania przy pomocy 16 nauczycieli-doradców na terenie miasta Kielce, powiatu kieleckiego i koneckiego

⁵² dziesięciu nauczycieli-doradców na terenie powiatów buskiego, kazimierskiego, pińczowskiego

w zakresie doradztwa metodycznego ze wskazaniem konkretnych przedmiotów i specjalności. W badanym okresie dyrektorzy nie wskazywali potrzeb w zakresie doradztwa metodycznego dla nauczycieli EdB. (...) Trudności związane z pozyskiwaniem doradców metodycznych z przedmiotowych specjalności pojawiły się podczas tworzenia planu sieci doradztwa metodycznego na terenie naszego województwa. Utrudnieniem w pozyskiwaniu doradców metodycznych jest zapis § 25 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli wskazujący, iż łączny wymiar zatrudnienia nauczyciela w szkole/placówce i w publicznej placówce doskonalenia nie może przekraczać 1,5 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin dla stanowiska zgodnego ze specjalnością nauczyciela doradcy metodycznego. Komunikaty o naborze nauczycieli do realizacji zadań doradcy metodycznego są zamieszczane na powszechnie dostępnej stronie internetowej urzędu i nie stanowią przeszkody w aplikowaniu nauczycieli innych specjalności niż wskazane w ogłoszeniu. Dowodem jest pozyskanie na ten rok szkolny doradców metodycznych z języka polskiego, matematyki, wychowania przedszkolnego pomimo innych wskazań w ogłoszeniu. Ponadto informuję, że do zespołu wizytatorów koordynujących sprawy związane z doradztwem metodycznym na terenie województwa nie było żadnych zgłoszeń od osób zainteresowanych podjęciem zadań doradcy metodycznego w tej specjalności.

(akta kontroli str. 944)

NIK zauważyła, że niedostępność nauczyciela - doradcy metodycznego z zakresu EdB została (słusznie) uznana w Kuratorium za jedno z ryzyk niewłaściwego wdrożenia zmian w nauczaniu EdB oraz upowszechnienia nauczania pierwszej pomocy w szkołach.

Zasady przyjmowania skarg i wniosków obywateli zostały określone w rozdziale IX Regulaminu z 2019 r. i Regulaminu z 2024 r. W dokumentach tych wskazano m.in. że: przyjmowanie interesantów w sprawach skarg i wniosków odbywa się w komórkach organizacyjnych Kuratorium każdego dnia w godzinach pracy; Kurator, Wicekurator lub wyznaczony kierownik komórki organizacyjnej kuratorium przyjmują interesantów w każdy poniedziałek w określonych godzinach oraz w terminach uzgodnionych z zainteresowanymi; wszystkie skargi i wnioski wpływające do Kuratorium podlegają ewidencji w centralnym rejestrze skarg i wniosków; a po zarejestrowaniu skargi lub wniosku Kurator zleca sprawę do załatwienia właściwej merytorycznie komórce organizacyjnej Kuratorium, a ich kierownicy odpowiadają za prawidłową organizację przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania skarg i wniosków, a w szczególności za ich sprawne, terminowe i zgodne z przepisami załatwienie. Zgodnie z § 28 ust. 4 Regulaminu z 2019 r. całość dokumentacji związanej z rozpatrzeniem skarg i wniosków powinna być przekazywana przez poszczególne komórki organizacyjne do WNP i zgodnie z § 12 ww. Regulaminu do zadań tego wydziału należało koordynowanie i prowadzenie spraw z zakresu skarg i wniosków oraz gromadzenie dokumentacji oraz prowadzenie rejestru tych spraw⁵³. W Regulaminie z 2024 r. wprowadzono zmianę polegającą na tym, że WNP odpowiadał na rozpatrywanie i rejestrowanie skarg i wniosków i prowadzenie rejestru spraw⁵⁴.

(akta kontroli str. 28-110)

W latach szkolnych objętych kontrolą, w aktach spraw związanych ze skargami i wnioskami ujętych było łącznie 120 skarg, w tym 73 zostało przekazanych do rozpatrzenia według właściwości, a 47 zostało rozpatrzone w Kuratorium. W 2022 r. (od 1 września) wpłynęło 13 skarg, w tym pięć zostało załatwionych w Kuratorium,

⁵³ Zgodnie ze zmianą do Regulaminu z 2019 r., wprowadzoną od 18 listopada 2021 r.

⁵⁴ Zgodnie z § 11 ust. 23 Regulaminu z 2024 r..

w 2023 r. odpowiednio 49 i 19; w 2024 r. – 47 i 23⁵⁵. W ww. rejestrze nie było żadnych wniosków. W 2024 r. wpłynęły dwie petycje.

(akta kontroli str. 843-862)

Opis skarg i petycji nie wskazywał na to, by dotyczyły one bezpośrednio realizacji szkolenia strzeleckiego, realizacji EdB lub nauki udzielania pierwszej pomocy w szkołach. Szczegółowej analizie poddano trzy skargi odnoszące się do szkół, w których funkcjonowały strzelnice powiatowe lub w których realizowano szkolenie strzeleckie⁵⁶. Stwierdzono, że:

- w dwóch skargach, w tym jednej przekazanej przez Rzecznika Praw Dziecka (RPD) wskazano na ryzyko nieprzestrzegania praw ucznia w dwóch szkołach (stosowanie przez nauczycieli przemocy fizycznej lub psychicznej wobec uczniów) oraz dostępności narkotyków i e-papierosów w jednej z nich. W sprawach tych wdrożono kuratorskie kontrole doraźne, w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości i sformułowano wnioski i zalecenia. O sposobie rozpatrzenia jednej skargi poinformowano RPD. W przypadku drugiej skargi taka informacja nie została przekazana osobie skarżącej (z powodu pomyłki pisarskiej popełnionej przez wizytatora Kuratorium w adresie mailowym osoby skarżącej);
- jedna skarga (przekazana z Ministerstwa Edukacji Narodowej), w której zwrócono uwagę na ryzyko niewłaściwego funkcjonowania szkoły, w rzeczywistości dotyczyła sprawy personalnej byłego dyrektora szkoły. W odpowiedzi na przedstawione zarzuty poinformowano skarżącą m.in. o przepisach prawa dotyczących poruszonych spraw (w tym o przysługującym trybie odwoławczym)⁵⁷;
- analizowane skargi rozpatrzono w terminowo⁵⁸ i w przypadku dwóch z nich podjęto działania wymagane § 15 i § 16 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 863-927)

Kurator wyjaśnił: *Omyłkowe wpisanie przez wizytatora do adresu mailowego litery q (...)@qmail.com zamiast g (...) skutkowało otrzymaniem wiadomości zwrotnej o nieodnalezionym adresie odbiorcy. Działanie powyższe było nieświadome i niezamierzone. Powyższa sprawa została wyjaśniona skrupulatnie. Adresat sprawy (...) która rozmawiała z dyrektorem szkoły na temat poruszanych kwestii powyższej sprawy, uczestniczyła również w ankietowaniu uczniów w celu zbadania i dookreślenia zaistniałych na terenie szkoły sytuacji oraz otrzymała wyjaśnienia od dyrektora. Pomimo, że nie otrzymała informacji na piśmie, była świadkiem wyjaśnienia powyżej sprawy. Zauważono również, że po zakończeniu sprawy przez wizytatora nie wniesiono kolejnych skarg w przedmiotowej sprawie. W związku z zaistniałą sytuacją aby uniknąć takich błędów na przyszłość wiadomości / pisma kierowane drogą mailową do adresatów zostaną przesyłane z użyciem funkcji - odpowiedz- bez wpisywania adresu mailowego w nowej wiadomości.*

(akta kontroli str. 949-950)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Świątokrzyski Kurator Oświaty nie sprawował w pełni prawidłowo nadzoru pedagogicznego nad realizacją w publicznych szkołach ponadpodstawowych

⁵⁵ Do końca czerwca.

⁵⁶ Spraw: nr (1) KO.I.1410.6.2024 (Zespół Szkół nr 1 w Opatowie); (2) KO.I.1410.15.2024 (Liceum Ogólnokształcące im. ks. kard. S. Wyszyńskiego w Staszowie); (3) KO.1410.2.2023 (Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Sandomierzu).

⁵⁷ Osoba skarżąca złożyła zastrzeżenia do sposobu pracy komisji konkursowej powołanej do wyboru dyrektora szkoły oraz sposobu rozwiązania z nią później zawartej umowy o pracę przez Kuratora (która została rozwiązana w drodze porozumienia stron).

⁵⁸ W terminie od ośmiu do 30 dni, tj. zgodnie z art. 237 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572).

podstawy programowej z EdB w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024, co naruszało wymagania dotyczące sprawowania nadzoru pedagogicznego określone w art. 55 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 pkt 2 Prawa oświatowego.

Zgodnie z § 2 rozporządzeń Ministra Edukacji i Nauki z 2022 r. zmieniających rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły II stopnia oraz szkoły podstawowej i szkoły branżowej I stopnia, w przypadku liceów ogólnokształcących, techników i szkół branżowych I stopnia, które na terenie danego powiatu mają dostęp do broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej, strzelnic wirtualnych albo laserowych, wymóg realizacji praktycznego szkolenia strzeleckiego powinien być realizowany od roku szkolnego 2022/2023.

W Kuratorium przyjęto (w sposób nieudokumentowany) dodatkowe warunki określające pojęcie *dobrej dostępności szkół do strzelnic* (np. posiadanie w szkole własnej strzelnicy, bezpłatny dojazd na *strzelnicę powiatową*, możliwość dowolnego wyboru terminów strzelań, tak aby nie kolidowały z innymi zajęciami obowiązkowymi), które usprawiedliwiały odstępnie przez większość szkół od realizacji szkolenia strzeleckiego (nawet szkół funkcjonujących na terenie powiatu lub w mieście, gdzie znajdowała się *strzelnica powiatowa*).

W efekcie dopuszczono do tego, że roku szkolnym 2022/2023 – uczniowie z 30 liceów, techników i szkół branżowych I stopnia nie zrealizowali praktycznego szkolenia strzeleckiego w ramach EdB, a w roku szkolnym 2023/2024 – z 57 takich szkół, mimo że szkoły te miały dostęp do strzelnic powiatowych.

(akta kontroli str. 412-416, 943)

Kurator wyjaśnił: *Przez łatwy dostęp o do strzelnic rozumie się nie tylko ich położenie w obrębie innego powiatu, ale i inne czynniki. Przykładem takiej szkoły jest Liceum Ogólnokształcące Specjalne w Czarnieckiej Górze, które ze względu na niepełnosprawności (głównie ruchowe) uczniów nie ma łatwego dostępu do strzelnic. (...). Utrudnienie w dostępie do strzelnic stanowi realizacja obowiązkowych zajęć poza terenem szkoły. Dyrektor szkoły podejmując decyzję dotyczącą organizacji zajęć na strzelnicy musi brać pod uwagę wiele czynników np.: zapewnienie transportu i opłatę za transport (gdyż jest to realizacja zajęć obowiązkowych, które nie powinny generować kosztów dla uczniów), zapewnienie opieki więcej niż jednego nauczyciela ze względu na specyfikę zajęć na strzelnicy, zapewnienie warunków do realizacji podstawy programowej z innych przedmiotów w trakcie których odbywają się zajęcia strzeleckie, wydłużenie czasu pobytu grupy uczniów na strzelnicy ze względu na małą liczbę stanowisk w stosunku do liczebności klasy, dopasowanie rozkładów jazdy środków komunikacji dla uczniów z małych miejscowości powracających po zajęciach do domu, inne wynikające ze specyfiki pracy szkoły. Szkoły ponadpodstawowe są umiejscowione w różnych odległościach (czasem znacznych) od strzelnicy powiatowej. Sam fakt usytuowania strzelnicy na terenie miasta nie jest gwarancją łatwej organizacji zajęć z przygotowania strzeleckiego. Nie bez znaczenia jest fakt, że do szkół ponadpodstawowych uczęszczają uczniowie dojeżdżający z odległych miejscowości, co dyrektor szkoły musi brać pod uwagę przy organizacji zajęć poza terenem szkoły.*

Kurator wyjaśnił również: *Kuratorium Oświaty w Kielcach nie posiadało wiedzy o problemach związanych z wdrażaniem nowej podstawy programowej EdB, w tym w zakresie realizacji szkolenia strzeleckiego i z tego powodu nie podjęło interwencji w powyższej sprawie. (...)*

(akta kontroli str. 943)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż wskazane przez Kuratora problemy z organizacją szkolenia strzeleckiego będą aktualne także w roku szkolnym 2024/2025 i w następnych. Podjęcie przez szkoły działań mających na celu

organizację szkolenia strzeleckiego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 pozwoliłoby na wypracowanie modelowych rozwiązań tych trudności (np. poprzez zaplanowanie w budżecie szkoły środków na dowóz uczniów na strzelnicę). Organizację takich zajęć ułatwiłby podział na grupy, przewidziany w § 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 i 3 rozporządzenia w z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz wcześniej obowiązującego rozporządzenia z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

2. Świętokrzyski Kurator Oświaty, realizując zadania wynikające z art. 51 ust. 1 pkt 1 i 12 Prawa oświatowego, polegające na sprawowaniu nadzoru pedagogicznego nad szkołami i opiniowaniu zgodności z prawem arkuszy organizacji szkół, dopuścił do tego, by duża część publicznych szkół ponadpodstawowych nie dokonała w latach szkolnych 2023/2024-2024/2025 podziału klas na grupy podczas zajęć EdB, mimo że konieczność takiego podziału wynikała z § 7 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 i 3 rozporządzenia w z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz wcześniej obowiązującego rozporządzenia z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół. Dotyczyło to sześciu szkół z grupy ośmiu szkół, których dokumentacja była poddana szczegółowej analizie, przy czym w trzech z nich (38%) liczebność oddziałów była wyższa niż 30 uczniów w jednym z badanych lat szkolnych (2023/2024). W odniesieniu do całego województwa w roku szkolnym 2024/2025 nie podzielono na grupy zajęć EdB w 114 publicznych szkołach ponadpodstawowych, tj. 71% wszystkich szkół, przy czym w 64 szkołach liczebność oddziałów wskazywała na konieczność dokonania takiego podziału (44% szkół).

(akta kontroli str. 949)

Zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego z EdB zawartą w rozporządzeniach Ministra Edukacji i Nauki z 2022 zmieniających rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły II stopnia oraz szkoły podstawowej i szkoły branżowej I stopnia, *osiągnięcie przez uczniów umiejętności praktycznego udzielania pierwszej pomocy wymaga realizacji zajęć w blokach po dwie godziny lekcyjne. W celu zapewnienia efektywnej nauki przedmiotu klasę należy podzielić na grupy o liczebności nie większej niż 15 uczniów, w szczególności podczas ćwiczeń z resuscytacji krążeniowo-oddechowej, postępowania z osobą nieprzytomną oraz opatrywania ran, złamań i krwotoków.* Dodatkowo z treści programu nauczania wynika, że wskazana jest realizacja w grupach szkolenia strzeleckiego w ramach działu pn. edukacja obronna.

Konieczność podziału na grupy nie więcej niż połowy obowiązkowych zajęć, dla których z treści programu nauczania wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń wynika z § 7 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół oraz wcześniej obowiązującego rozporządzenia z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół. Liczebność oddziałów, w których zajęcia powinny być dzielone określono na minimum 30 uczniów, przy czym za zgodą organu prowadzącego szkołę może to dotyczyć także klas o mniejszej liczebności, zaś w klasach integracyjnych, w których uczy się co najmniej trzech uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego określono tylko, że minimalna liczebność grupy nie może być mniejsza niż pięciu uczniów (§ 7 ust. 2 i 3 ww. rozporządzeń).

Kurator wyjaśnił: *Przepisem prawa wskazującym na obowiązkowy podział na grupy na zajęciach i przedmiotach w zależności od liczby uczniów jest § 7 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 80). W przepisie tym nie wymieniono zajęć edukacji dla bezpieczeństwa. Wydanie przez Kuratorium Oświaty opinii*

dotyczącej arkusza organizacji i wprowadzonych do niego zmian (aneksy) polega na odniesieniu się do przepisów prawa objętych zakresem opiniowania. W przypadku przedmiotów, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 3 konieczność podziału na grupy w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów wynika z treści programu nauczania. Podział na grupy, o którym mowa w zalecanych warunkach i sposobach realizacji podstawy programowej EdB jest wytyczną dla autora programu nauczania. Kurator Oświaty w toku opiniowania arkusza organizacji nie dysponuje treścią programów nauczania z poszczególnych przedmiotów, które znajdują się w szkolnym zestawie. W kompetencji dyrektora szkoły leży analiza programów nauczania i podjęcie decyzji o podziale na grupy z przedmiotów, które wymagają prowadzenia ćwiczeń, w tym laboratoryjnych (...) Kurator stwierdził także: Autorem rozporządzenia jest Minister Edukacji w związku z tym Świętokrzyski Kurator Oświaty nie ma wątpliwości, że Minister naniósł taki zapis działając w sposób świadomy. O powyższym świadczy fakt, iż w przypadku podziału na grupy taki zapis został wyraźnie zawarty w ramach innych przedmiotów. Mając na uwadze założenie o konsekwencji działań organu wydającego rozporządzenie nie było konieczności zwracania się do Ministerstwa o dodatkowe wytyczne. (...).

(akta kontroli str. 958-960)

NIK stwierdza, że realizacja EdB w podziale najwyżej połowy liczby ogólnej zajęć wynika z treści programu nauczania tego przedmiotu, zatem § 7 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania mają tu zastosowanie. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w informacji uzyskanej z Ministerstwa Edukacji Narodowej (na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK)⁵⁹. Dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego MEN stwierdziła, że: (...) obowiązujące obecnie rozporządzenie Ministra Edukacji z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych, określa w § 7 ust. 1 pkt 3 zasady obowiązkowego podziału na grupy w branżowej szkole I stopnia, liceum ogólnokształcącym, technikum m.in. na nie więcej niż połowie godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, dla których z treści programu nauczania wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń - w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów. W ww. przepisie nie wymieniono nazwy żadnych zajęć edukacyjnych, uzależniając obowiązek dokonania podziału na grupy - od programu nauczania opracowanego dla danych zajęć, a w szczególności od faktu – czy wynika z niego konieczność prowadzenia ćwiczeń. Zgodnie z treścią podstawy programowej, program nauczania do zajęć edukacji dla bezpieczeństwa powinien uwzględniać prowadzenie ćwiczeń np. z resuscytacji krążeniowo-oddechowej. W związku z tym, należy dokonać podziału na tej części zajęć edukacji dla bezpieczeństwa, na której realizowane są np. ćwiczenia z zakresu resuscytacji krążeniowo-oddechowej, postępowania z osobą nieprzytomną oraz opatrywania ran, złamań i krwotoków oraz podstawy strzelania z częścią praktyczną prowadzoną z wykorzystaniem bezpiecznych narzędzi do ćwiczeń strzeleckich takich jak np. broń kulowa, pneumatyczna, repliki broni strzeleckiej (ASG), strzelnice wirtualne albo laserowe.

Dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego MEN wskazała także: (...) to szkoła podejmuje decyzję o liczbie lekcji, które są potrzebne aby zrealizować treści nauczania z zakresu pierwszej pomocy oraz o dokonaniu podziału na tych zajęciach. (...) Program nauczania do danych zajęć edukacyjnych, w tym do zajęć z edukacji dla bezpieczeństwa przedstawia nauczyciel prowadzący te zajęcia a dopuszcza do użytku w szkole dyrektor szkoły (...). Nadzór pedagogiczny nad realizowanymi programami nauczania sprawuje dyrektor szkoły. Natomiast nadzór pedagogiczny nad dyrektorem szkoły sprawuje właściwy kurator oświaty.

(akta kontroli str. 1072-1074)

⁵⁹ Pismo nr DKO-WPP.4013.60.2024.JS z 2 grudnia 2024 r.

OCENA CZĄSTKOWA

Świętokrzyski Kurator Oświaty nie uwzględniał zagadnień związanych z nauczaniem EdB i udzielania pierwszej pomocy w planach nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2022/2023-2023/2024, gdyż nie wynikało to ze zidentyfikowanych przez Kuratorium potrzeb w tym zakresie. W związku z tym nie poddano analizie wymogu dotyczącego realizacji praktycznego szkolenia strzeleckiego przez szkoły, które miały dostęp do strzelnic w powiecie. W efekcie w roku szkolnym 2022/2023 nie zrealizowali takich zajęć uczniowie z 30 szkół, a w roku szkolnym 2023/2024 z 57 szkół funkcjonujących w powiatach, gdzie były takie strzelnice. W procesie opiniowania arkuszy organizacji szkół w Kuratorium nie wymagano udokumentowania posiadania przez nauczycieli EdB aktualnych uprawnień do nauczania pierwszej pomocy. Kurator opiniował pozytywnie arkusze organizacji szkół, które nie przewidywały podziału części zajęć EdB na grupy, mimo że konieczność podziału wynikała z podstawy programowej przedmiotu i rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Sprawdzanie poprawności danych przekazywanych z baz danych oświatowych szkół i placówek oświatowych, a w razie stwierdzenia i niekompletności lub niepoprawności danych, podejmowanie działań przewidzianych w art. 111 ust. 4 ustawy o SIO.
2. Dostosowanie zakresu czynności pracownika WNP do zadań wynikających z Regulaminu z 2024 r.
3. Wzmocnienie nadzoru pedagogicznego nad realizacją przez szkoły ponadpodstawowe praktycznego szkolenia strzeleckiego w ramach EdB.
4. Uwzględnienie w procesie opiniowania arkuszy organizacji szkół podziału na grupy części zajęć z EdB, zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 i 3 rozporządzenia z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

Uwagi

NIK nie formułuje uwag

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 18 grudnia 2024 r,

Kontrolerzy
Violetta Nowak
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis

Łukasz Nowakowski
Starszy inspektor kp.

.....
podpis